

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Letnik VIII.

Celovec, petek, 18. september 1953

Štev. 44 (595)

Naše ljudstvo ostro obsoja velikovski zločin

Celovec, 16. septembra 1953. Na povabilo Demokratične fronte delovnega ljudstva in Zveze koroških partizanov so se danes sestali zastopniki vseh naprednih organizacij koroških Slovencev na skupni seji v Celovcu in tam v imenu vsega koroškega slovenskega ljudstva najostreje obsodili zločinski atentat na partizanski spomenik — simbol Koroške v borbi proti fašizmu ter odobrili zahteve Zveze koroških partizanov na pristojne oblasti po najstrožjem kaznovanju posrednih in neposrednih krivcev tega ostudnega zločina ter zahtevo po obnovitvi porušenega spomenika, ki edina lahko opere madež, ki je bil s tem zločinom prizadejan naši do-

movini in državi. Hkrati so sklenili, da bodo pomagali Zvezi koroških partizanov, da bo čimprej postavljen nov spomenik v čast partizanskim borcem v smislu njenega sklepa takoj v začetku huj-

skaške kampanje proti našemu ljudstvu in njegovi antifašistični borbi.

Končno so predstavniki navzočih organizacij sklenili nasloviti na avstrijsko demokracijo javnost naslednji

PROGLAS

Dalj časa že skušajo temne sile preteklosti ogroziti mir v deželi, z nacionalističnim hujskanjem sejati razdor med slovensko in nemško govoreče prebivalstvo, motiti in preprečiti razvoj prijateljskih odnosov med sosednjima državama Avstrijo in Jugoslavijo ter hkrati izpodkopavati temelje demokratični ureditvi druge avstrijske republike še preden je mogla doseči svojo neodvisnost in suvereno svobodo. Gnusni atentat na partizanski spomenik na pokopališču v Št. Rupertu pri Velikovcu je pred vsem svetom razgalil njihove zločinske namene.

Velikovski detonacijo je slišal svet daleč preko meja naše domovine. Ugled avstrijske republike v krogu miroljubnih, kulturnih in demokratičnih držav je s tem zločinskim dejanjem resno ogrožen. Vsa demokratična javnost v Avstriji se mora spričo teh dogodkov jasno zavedati, kam to lahko vodi.

Iz preteklosti vemo, da so reakcionarne in fašistične sile že enkrat uspele s sistematičnim rovarjenjem uničiti demokratično avstrijsko republiko. Tudi takrat so približno deset let po nastanku prve republike pričeli z atentati na nosilce demokracije, na organizacije delovnega ljudstva in na zavestne borce za republiko, demokracijo in mir. Posledica vsega tega je bil krvavi februar 1934, ko je avstrijski klerofašizem z odkritim terorjem zadržal demokracijo, uničil republiko ter pripravil pot nemškemu fašizmu.

Velikovski zločin ni naperjen le proti slovenskemu ljudstvu na Koroškem in sosedni Jugoslaviji, marveč je hkrati surov atentat na padle junake, ki so se tri leta v najtežjih okoliščinah borili na domačih tleh proti Hitlerjevemu fašizmu kot najhujšemu sovražniku svobodne, neodvisne in demokratične avstrijske republike. Zato je napad na antifašistične partizanske borce v Velikovcu istoveten z atentatom na avstrijsko republiko, na demokracijo in mir.

Zavedajoč se tega se obračamo na vse demokratične ustanove in organizacije, na vse poštene delovne ljudi v Avstriji, ki obsojajo teror in diktaturo, da z nami vred najodločneje obsodijo teroristično skrunitev spomina padlih borcev proti fašizmu, da se vsepovsod in vseskar odločno zastavijo za obrambo demokratičnih pridobitev, za mir in za trdno povezanost vseh svobodoljubnih, miroljubnih in demokratičnih ljudi brez razlike porekla, stanu, jezika in svetovnega naziranja, za visoke cilje, za katere so se borili in žrtvovali svoje življenje tudi v skupnem grobu na pokopališču v Št. Rupertu pri Velikovcu pokopani borci proti fašizmu. Fašistični skrunilci njihovega groba s svojim barbarskim zločinom ne smejo uspeti oskruniti njihovega svetlega spomina, ki jim ga dolgujemo brez razlike vsi, ki hočemo v miru in na demokratičnih temeljih prispevati h graditvi boljše bodočnosti vseh narodov.

Tudi organizirano delavstvo obsoja gnusni atentat

Deželni izvršni organ za Koroško Avstrijskih sindikatov je na svoji nedavni seji, ki ji je predsedoval zvezni svetnik Herke, zavzel stališče do zločinske razstrelitve partizanskega spomenika. Obsodil je fašistične metode gotovih krogov na Koroškem, ki jim je mir v deželi postal že neznošen: »Spet so na Koroškem reakcionarni elementi, ki upajo, da z razstreljivi lahko izzovejo državopolitične odločitve kot nekoč.

Organizirano delavstvo pričakuje od varnostnih oblasti, da čimprej izsledijo zločinske storilce, jih postavijo pred sodišče, ki naj proti njim postopa z vso strogostjo. V Zvezi sindikatov združeni delavci in nameščenci so mnenja, da ne sme biti moten demokratični razvoj naše dežele, najmanj pa z razstreljivi. Zakulisneži tega obsojanja vrednega razstreljivega atentata so s tem napravili domovini slabo uslugo.«

Brezmejno ogorčenje v Sloveniji in v vsej Jugoslaviji

Ogorčen protest Zveze borcev Slovenije

Glavni odbor Zveze borcev NOV Slovenije je naslovil v imenu 130.000 članov te organizacije na jugoslovansko zunanje ministrstvo ogorčen protest proti zločinski razstrelitvi spomenika v Velikovcu. V protestu je med drugim rečeno:

Odločno protestiramo proti zločinskemu vandalizmu koroških nacističnih šovinistov, ki so z dinamitom razstrelili mogočen spomenik na skupnem grobu padlih jugoslovanskih in koroških partizanov na šentrupertskem pokopališču pri Velikovcu, s katerim se je narod Slovenske Koroške oddolžil spominu svojih borcev proti nacizmu, svojih borcev za svobodo.

To skrunjenje spomenika predstavlja najogabnejši zločin proti načelom človečnosti, hkrati pa prikazuje gonjo šovinističnih zagrzencev proti slovenski manjšini na Koroškem in proti Jugoslaviji. Skrunilci tega spomenika so hoteli nedvomno s tem svojim »junaštvom« tudi zastrašiti slovensko ljudstvo na Koroškem, hkrati pa izsiljevati avstrijske oblasti za svoje protislovenske naklepe in blatili tradicijo protinacistične borbe na Koroškem in v Jugoslaviji. To vandalsko dejanje je nedvomno višek nacistične gonje koroških šovinistov v zadnjih mesecih na Koroškem, ki pa nam hkrati odkriva, da za temi posameznimi »junaki« stoji celo nekatere politične skupine. Vsi ti novonacisti pa žele s tem zastreljati ter preprečiti zблиžanje med slovenskim in avstrijskim prebivalstvom na Koroškem ter onemogočiti razvoj dobrih sosedskih odnosov med dvema prijateljskima državama, med republiko Avstrijo in FLRJ.

Na koncu je v protestu izrečen poziv, naj zunanje ministrstvo Jugoslavije podvzame pri avstrijski vladi vse mere, da se zločinci in pobudniki tega zločina kaznujejo, v bodoče pa prepreči vsako nadaljnje zločinsko delovanje šovinističnih in novonacističnih krogov.

Jugoslovanski protest na Dunaju

Jugoslovanski poslanik na Dunaju Dragomir Vučinić je v soboto obiskal avstrijsko zunanje ministrstvo, kjer je pri načelniku političnega oddelka, pooblaščenemu ministru Schönerju, vložil protest jugoslovanske vlade zaradi atentata na spomenik padlim partizanom v Št. Rupertu pri Velikovcu. Opozoril je avstrijsko zunanje ministrstvo, da je velikovski atentat višek protijugoslovanske gonje ter da njegovi izvršitelji in pobudniki škodujejo v enaki meri Jugoslaviji in Avstriji, ker hočejo preprečiti razvoj prijateljskega so-

delovanja obeh držav. Jugoslovanski poslanik je izrazil upanje, da ima avstrijska vlada enako mnenje kot jugoslovanska vlada o škodljivih posledicah tega in njemu podobnih dogodkov in da bo storila vse, da se v bodoče taki protijugoslovanski izgredi preprečijo ter da bodo povzročitelji zadnje provokacije odkriti in kaznovani.

Kakor že prej v svojem imenu, je pooblaščen minister dr. Schöner izrazil jugoslovanskemu poslaniku zdaj tudi obžalovanje avstrijske zunanje ministrstva zaradi dogodka pri Velikovcu ter obljubil, da bo storjeno vse za kaznovanje povzročiteljev atentata. Izrazil je tudi soglasje z jugoslovanskim stališčem o škodljivosti takih izgredov za obe strani in za prijateljsko sodelovanje ter še enkrat poudaril željo avstrijske vlade, da bi se prijateljski odnosi med obema državama ne samo ohranili, temveč tudi razvili.

Uspeh gnusnega zločina

Sila eksplozije dinamita je vrgla bronasto plastiko, ki je predstavljala partizanko in dva partizana s podstavka. Dočim je enega partizana popolnoma raztrgalo, sta ostali dve postavi (na sliki) težko poškodovani padli v grmovje. Razmeroma nepoškodovan je ostal le z mramornatimi ploščami obdani podstavek z napisom

Ob velikovškem atentatu

Zločinski atentat na partizanski spomenik v Št. Rupertu pri Velikovcu je izzval ogorčenje in obsodbo pri vseh demokratičnih množicah vseh kulturnih narodov sveta. Jasno pa z največjim ogorčenjem obsojamo ta vandalizem predvsem mi koroški Slovenci in z nami vred vsi jugoslovanski narodi in ne nazadnje tudi vse demokratične sile v Avstriji, ki so že enkrat doživele fašistično rušenje demokracije in uveljavljenje pobesnelega nacionalizma z dinamitom.

Velikovski partizanski spomenik v Št. Rupertu pri Velikovcu je bil simbol Koroške v borbi proti fašizmu. Zato se motijo vsi, ki mislijo, da so ali bodo z zločinsko sestrelitvijo uspeli uničiti povezanost demokratičnih sil v deželi ne glede na jezik in narodnost. Dinamit je imel že pred zadnjo vojno, še posebej pa med vojno poleg svoje uničujoče rušilske sile še močnejšo pozitivno združujočo silo proti vsem tistim, ki ga uporabljajo. Prav ta njegova združujoča sila je nekoč povezala vse avstrijske demokrate najprej proti klerofašizmu in nato proti njemu sledečemu nacifazizmu, ista sila je potem med vojno združila tudi vse pobornike miru, demokracije in bratstva med narodi v veličastni partizanski borbi narodov proti fašističnim osvajačem.

Preveč je vidna povezava vseh reakcionarnih šovinističnih sil in njihovih nasilij v gonji proti našemu ljudstvu in naši antifašistični borbi in preveč očitna časovna povezava z italijanskimi šovinističnimi izgredi na jugoslovanski meji, da ne bi spoznali duhovnih očetov, ozadja in namena teh zločinskih izzivanja. Toda, če so reakcionarni sovražniki miru in bratstva med narodi mislili, da bodo — kakor v Italiji — s svojim pobesnelim šovinizmom uspeli tudi na Koroškem razbiti enotnost avstrijskih in slovenskih demokratičnih sil in pridobiti avstrijske demokratične množice za svoje temne naklepe proti mirnemu sožitju v deželi in proti dobri odnosom s sosedno FLR Jugoslavijo, so se bridko motili. Če jim to ni uspelo v času zločinske hujškaške časopisne gonje, jim bo to še manj uspelo, — o tem smo prepričani — z izrazitimi zločini po klavrnem propadu njihovih dokazov za njihove laži pred sodiščem.

Mi smo od vsega začetka podarjali, »da nič nimamo proti razčistitvi tragičnih dogodkov ob koncu vojne, ker imamo čisto vest«, in tako državno pravičnost kot varnostno direkcijsko pozivali, da stvari preverijo, in primerno ukrepajo. Ker so bili naši pozivi zaman, smo tirali neodgovorne hujškače pred sodnika, kjer jim je na mah zastal umazani jezik. Prepričani smo, da jim v njihovi onemoglosti tudi dinamit ne bo mogel pomagati, pa čeprav se trudijo, da bi tudi še ta zločin naprtili partizanom samim in koroškimi Slovincem, ki so za mirno sožitje v deželi in za dobre prijateljske odnose s sosedno Jugoslavijo. Nasprotno smo prepričani, da bo sedaj končno posegel vmes državni pravdnik in vršil svojo nalogo, ko se je pokazalo, kam je to hujškaštvo dovedlo in ko je bil na zadnjem procesu tudi razkrinkan sam pisec vseh umazanij in sicer tako, da je pri lastnih informatorjih izsilil jasen nasmeh, kaj vse je iz njihovega pripovedovanja nastalo.

Koroški Slovenci smo ves čas hujškaškega izzivanja ohranili mirno kri v svesti si svoje neomadeževane antifašistične borbe in smo znali dobro ločiti med hujškači in avstrijskimi demokratičnimi množicami, ki so z nami vred obsojale to šovinistično hujškaštvo. Zato nas tudi gnusni zločin najogabnejše skrunitve skupnega grobišča 83 partizanskih borcev in simbola naše veličastne antifašistične borbe ni spravil iz ravnotežja, da bi obsojali vse vprek avstrijsko ljudstvo in avstrijske oblasti. Nasprotno nam ta zločin le še bolj narekuje povezovanje s tistimi avstrijskimi demokratičnimi silami, ki z nami vred obsojajo ta zločin in politiko hujškaštva in dinamita v prepričanju, da bomo združeni za vselej onemogočili obnovev politike dinamita, požigov, umorov, izseljevanja, kacetov in plinskih celic. Velikovski zločin zato za nas ni le izraz najhujšega vandalizma, temveč hkrati fanal, da se še odločneje oklenemo visokih idealov partizanske borbe, ki morajo po uničitvi vidnega simbola v bronu še bolj jasno vzplamteti v naših srcih. Od avstrijskih oblasti pa z vso odločnostjo zahtevamo čimprejšnjo izsleditev neposrednih storilcev in najstrožje kaznovanje ne le teh, temveč predvsem tudi njihovih znanih duhovnih očetov in pobudnikov. Ta madež, ki končno najbolj omadežuje avstrijsko republiko in ji lahko škoduje v njeni borbi za neodvisnost, bo odstranjen šele, ko bodo neposredni in posredni zločinci kaznovani in prisiljeni, da na novo postavijo ta veličastni spomenik v čast zmagovalcem nad njimi in njihovo mračnjaško miselnostjo narodne nestrpnosti in sovraštva.

Avstrijski odmevi na velikovski zločin

Drugi dan po barbarskem zločinu nad spomenikom padlim partizanom v Št. Rupertu pri Velikovcu, v petek minulega tedna, je o njem poročal ves avstrijski tisk. Poročila so bila seve po nastrojenju posameznih časopisov zelo različna in se je v njih bolj kot kdaj koli zrcalilo stališče posameznih političnih krogov, ki stojijo za temi časopisi, do zločinskih dejanj, ki najbolj škodujejo miru v deželi.

Glasilu socialistične stranke Avstrije na Koroškem »Die Neue Zeit« je poleg dveh stvarnih poročil o dogodku samem in vseh okoliščin objavila tudi uvodni članek pod naslovom »Politika atentatov«. V omenjenih poročilih prinaša kratko zgodovino spomenika in opis zločina, v kolikor so bila dotlej dejstva dognana, ter poroča o prvih ukrepih oblasti v zvezi z zločinom. Čeprav so se pisci člankov v tem listu poslužili tudi nekaterih ne povsem razumljivih postavk, je zlasti zaključek uvodnika ostra, jasna in nedvoumna obsodba velikovskega zločina in njegovih dejanskih ter zakulisnih krivcev. Med drugim piše »Die Neue Zeit«:

»Kdorkoli je ta atentat izvršil, je napravil Avstriji in Koroški najslabšo uslugo. Atentat je posledica topoglave gonje, za katero bodo morali nositi odgovornost oni, ki upajo doseči iz tega nečastnega dejanja politične efekte. Začeni s »krvavo mejo« v »Kleine Zeitung«, preko neodgovornih agitacij v šolskem vprašanju se odraža namerno nerazumevanje danega položaja vse do tega atentata in skrunjenja grobov na šentrupertske pokopališču. Vse to lahko najtežje obremeni odnose do Jugoslavije. Rezultat je nedvoumno naperjen proti avstrijski republiki in proti Koroški.

In kar je poleg tega še obremenilno: Na vsak način gre za spomenik na pokopališču. Skrajno surov mora biti, kdor si izbere nagrobni spomenik za cilj atentata. Storilci so se s svojim dejanjem postavili izven Koroške in vsekakor smo si svesti, da ljudi, ki s svojo gonjo nosijo odgovornost za tako podlo zadržanje, žal ni mogoče kaznovati. Prav ti pa so dejanski krivci, neglede na to, ali jih je iskati v deželi ali izven nje. Nobeden sovražnik Koroške v tem času ne bi mogel podvzeti huje akcije proti domovini.

Ne vemo, če ta atentat ni spet začetek napadov, ki smo jih na Koroškem že nekoč doživljali. Republika je posvarjena in na vsak način odločena braniti svoj obstoj. V drugič si ne bomo pustili predpisovati politike od zločinskih norcev. Varnostne oblasti imajo najresnejšo nalogo, ki jim je na Koroškem bila kdajkoli stavljena. Tako hitro kot mogoče morajo najti storilce in jih privedi do zaslužene kazni. Državno pravičnost in sodišče bosta v tem slu-

čaju morala dokazati, kakšen je zares njihov odnos do te države. Kdorkoli je bil soudeležen pri tem atentatu, mora priti pred sodišče in kdorkoli je s svojo agitacijo kriv, da je do tega moglo priti, mora zginiti iz politične javnosti. Sedaj imamo položiti izpit na demokracijo in storili bomo z naše strani vse, da bo uspešen.

Prepričani smo, da ne bo najti odgovornega moža, neglede na politično pripadnost, ki ne bi popolnoma odklanjal tega prav tako nečastnega kot politično nevarnega dejanja.

V sličnem duhu poroča o stvari tudi ostali demokratični in napredni avstrijski tisk v drugih zveznih deželah.

Povsem značilno je poročilo v »Kleine Zeitung«. Ne bomo se podrobno bavili z njim, pač pa je treba pibiti, da »Kleine Zeitung« ve, da »razstrelitev spomenika ni naperjena proti koroškimi Slovencem«. Če ve to, mora torej vedeti, proti komu je ta zločin sicer naperjen; to se pravi, da mora vedeti o stvari več, kakor o njej piše. Jasno, da zločin ni bil naperjen samo

proti koroškimi Slovencem. Prav nič verjetno pa ni, da bi bil le tiskovni škrat v članku »Kleine Zeitung« izpustil besedico »samo«.

Če pa res ne bi vedela več, nam je povsem nerazumljivo, zakaj hoče z navajanjem »različnih krogov oseb, v katerih bi bilo iskati storilce«, dajati smernice varnostnim organom za njihova preiskovanja? Pa vendar ne zato, da bi jih usmerila mimo dejanskih krivcev in storilcev, ali...? Vsekakor pa je prav tako značilen tudi napad »Kleine Zeitung« v njeni nedeljski številki na zgoraj omenjeni uvodnik v »Neue Zeit« ter njeno sporedno nadaljnje blatenje spomenika in radostna ugotovitev da je bilo »odstranjeno to v bron vltito ogroženje domovine«.

Da je glasilu ÖVP »Volkszeitung« najprej objavilo zgolj uradno poročilo, je ceniti v najboljšem slučaju kot novinarsko spretnost, kajti v svojem uvodniku naslednji dan si je osvojilo (prav tako kot »Salzburger Nachrichten«) docela stališče »Kleine Zeitung«. Po nekaj zvutih frazah

o miru v deželi, ki da z zločinom ni bil niti najmanj ogrožen, celo predlaga, naj bi »dinamit v šovinizmu, ki je ustvaril postave partizanskega spomenika, pokopali«. V tem stavku ni le skrito, marveč očitno in odkrito odobravanje uporabe razstrelivnega dinamita proti dinamitu šovinizma, ki bi ga šele sedaj, kar naenkrat, ko je grozotno učinkoval razstrelivni dinamit, radi pokopavali.

Spakedrano poročanje kominformovskega tiska pa se skoraj sploh ne izplača omeniti. Saj od njega ni bilo pričakovati nič drugega, kot da se stoodstotno poda na linijo »Kleine Zeitung« s svojo več kot neumno in na glavo postavljeno trditvijo, češ da so fašisti v ozadju zločina isti kakor »Titofašisti«.

Več kot smešno zavijanje pa je, ko zadnje dni reakcionarno časopisje poroča, da poleg tega, da še niso našli storilcev, tudi še nimajo pojma o motivu atentata. Tako poročanje je jasno usmerjeno v to, da bi se razblinila vsa prizadevanja za razjasnitev zločina in vseh njegovih ozadij ter hote ali nehoti dokazuje, da bi odkritje krivcev bilo gotovim krogom — če ne drugače — vsaj skrajno neprijetno!

IZ GOSPODARSKEGA ŽIVLJENJA DOMA IN PO SVETU

Ugoden zaključek dunajskega velesejma

Dunajska velesejska akcijska družba je ob zaključku dunajskega jesenskega velesejma izdala poročilo, v katerem navede, da so novi ukrepi na področju zunanje trgovine dosegli lepe uspehe zadnjih dveh velesejmov. Obisk inozemskih interesentov je bil mnogo večji, kakor je bil na prejšnjih sejnih. K številnejšemu obisku je doprinesla tudi ukinitve demarkacijske črte. Okoli 50 držav je bilo po svojih kupcih in interesentih zastopanih. Ugodno je vplivala na zadovoljive trgovske uspehe bogata ponudba blaga, takoj-

šnje dobavne možnosti ali vsaj zelo kratki dobavni termini.

Posebno zadovoljivi so bili poslovni uspehi na področju tekstilij in oblačil, športnih predmetov in igrač. Dobre kupčije so sklenile tvrdke kmetijskih strojev, gradbenih strojev, električnih potrebščin in strojev za prehransko industrijo.

Obisk velesejma je bil rekorden in cenijo, da je presegel pol milijona obiskovalcev. Končno število obiskovalcev še ob tem poročilo niso ugotovili, ker so še manjkali podatki o prodanih velesejskih kartah v inozemstvu.

Pomoč Združenih držav znaša ogromne vsote

Po podatkih Instituta za gospodarsko raziskovanje je razvidna širokogrudnost Združenih ameriških držav, ko gre za organizacijo odpora proti Sovjetski zvezi, in sicer tudi proti premaganim državam in da ameriška diplomacija v tem pogledu ne dela nikakršne razlike.

Avstrija je prejela od srede marca 1948 do marca 1953 v okviru Marshallove pomoči in Predstavnštva za vzajemno pomoč (MSA) 989.1 milijona dolarjev in sicer 711.8 milijona kot neposredno in 277.3 milijona dolarjev kot posredno pomoč. Do konca marca 1953 je bilo izdanih nakupnih pooblastil v vrednosti za

668.3 milijona dolarjev blaga. Od tega ga je prispele v Avstrijo že za 630.4 milijona dolarjev. Posredna pomoč, to je kritje avstrijskega primanjkljaja pri Evropski plačilni zvezi, je sredi lanskega leta prenehala.

Po uradnem tečaju je vrednost blaga, ki ga je Avstrija kupila z ameriško pomočjo, dosegla 14.705 milijonov šilingov. Z izkupičkom, ki ga je dosegla avstrijska vlada s prodajo ameriškega blaga na notranjem domačem trgu, so predvsem finansirali gradnjo elektrarn in opremo rudnikov in železarn. Za gradnjo elektrarn je bilo potrošenih 3.342 milijonov šilingov.

Slovenija in Hrvatska na jesenskem velesejmu v Gradcu

Jugoslavija se bo tudi letos udeležila jesenskega velesejma v Gradcu, ki bo od 26. septembra do 4. oktobra. Zastopana bo s kolektivno razstavo podjetij iz Slovenije in Hrvatske. V zvezi z velesejmom v Gradcu bo tudi letos sklenjen kompenzacijski sporazum, ki ga že izdelujejo.

Prireditelji udeležbe iz Slovenije in Hrvatske organizirajo tudi udeležbo tistih podjetij, ki niso neposredno zainteresirana na kompenzacijskih poslih, da bi razstava podala resnično sliko o napredku gospodarske proizvodnje omenjenih dveh ljudskih republik. Organizacijo kolektivne razstave je prevzela Trgovinska zbornica za Slovenijo.

Elektrifikacija jugoslov. železnic

Ljubljanska železniška direkcija je izdelala načrt za elektrifikacijo železnic na linijah Ljubljana—Postojna in Sežana—Jesenice preko Nove Gorice. Izdelali bodo tudi načrt za elektrifikacijo proge Ljubljana—Jesenice. Z izvedbo tega načrta bodo pričeli v letu 1954/55.

Izvoz svinj iz Jugoslavije v Nemčijo

Letos bodo tri jugoslovanske izvozna podjetja izvozila v Zahodno Nemčijo 25.000 svinj. Prvih 7500 svinj bodo izvozila ta podjetja že septembra, ostanek pa do konca leta.

Blaž Singer:

Gorski kmet in njegovo gospodarstvo

(Nadaljevanje)

Zaradi splošnih težav, ki smo jih v pogledu na zmožnosti pospeševanja kmetijstva v gorskokmetijskih predelih navedli v zadnji številki, se doslej pri nas za dvig dohodkov gorskega kmeta s strani ustanov za pospeševanje kmetijstva skoraj še nič ni ukrenilo takega, da bi imelo učinek v širokem obsegu in na daljšo dobo. Sicer naletimo tudi v hribih in strminah tu in tam na kmeta, ki ima svojo kmetijo moderno urejeno, ki dela s prikladnim orodjem in stroji, ki ima visoke ter ustaljene donose. Vendar so to redki primeri, ki — na prvi pogled se začudimo — skoraj niso deležni posnemanja s strani okolice. Vzrok temu je navadno v že nakazanih pogojih, v razlikah strukture med gorskimi kmetijami in v nezadostni izobraženosti gorskih kmetov. Izobraženost in znanje pa sta prvi pogoj in edina pot k napredku.

Zal je treba z ozirom na to reči, da gorski kmetje — ne samo v naših krajih, temveč precej na sploh — doslej niso pokazali potrebnega smisla in razumevanja za pridobivanje znanja in spoznavanja vprašanih, ki so ključ za zboljšanje njihovih življenjskih pogojev. Zato ni odveč, če na tem mestu pravimo: Gorski kmetje otrežite se svoje zaprtosti in bojazljivosti, svoje danes zastarele in pa pretirane za-

vesti, da »sami največ in najbolje veste« in često tudi neupravičenega ponosa, ki ga srečamo v Cankarjevem »Kralju na Betajnovi« in se pobrigajte več kot doslej zato, kaj je v svetu novega in dobrega tudi za vas.

Ko pa naslavljam ta poziv na eno stran, pa moramo tudi od druge strani, od pristojnih mest, zahtevati, naj ne vidijo samo življenja v mestu in na ravnini, temveč da preložijo svoje delo pred vsem tja, kjer vlak in avtomobil obstojita in kjer se je treba do vsake kmetije povzpeti peš po strmi poti. Tam je življenje, tam mrgoli konkretnih vprašanj za ureditev kmetije kot take, kakor tudi za usmeritev agrarne politike k smotrom, ki bodo skupnosti bolj ustrezali kakor so dosedanj.

Gnojenje, ustrezno seme in smer produkcije

Tudi v gorskih predelih drži, da so gnojenje, ustrezno seme in pravilna smer produkcije faktorji, na katerih sloni kmetija. Kakor prvega tako pogrešamo tukaj tudi drugega in tretjega. Ne samo, da si gorski kmetje še niso na jasnem glede uporabe gnojil, oni v veliki meri niti ne poznajo imen in učinkovitosti posameznih gnojil, da ne govorimo o sortah semenja, ki bi bilo tam prikladno. Kar tiče produkcijo

in tržne sposobnosti, po kateri ja končno merimo letni donos kmetije, vidimo, da je razen lesa (ki bi ga v kmečkih primerih ne smeli jemati preveč v račun letnih donosov) ta enostransko usmerjena na staro govejo (volovsko in kravje) meso. Ob slabi letini in pa padcu cene klavni živini se zaradi tega zamaje cela kmetija in mora zato za izravnanje tekočega računa skozi dve tri leta sekati les.

Da bi torej gorski kmet mogel ustvariti prve osnove za dvig svoje produkcije in za boljše življenjske pogoje, je brez dvoma potrebno, da tudi on

1. prične uporabljati sodobne metode gnojenja svojih njiv, travnikov pašnikov. Poleg gnojilnih poskusov bi moral za hitrejši učinek dati zemljo v preiskavo ter si na tej podlagi napraviti gnojilni načrt. Urejeno gnojišče in skrbno gospodarjenje s hlevskim gnojem pa sta sploh stvari, ki bi jih morali naleteti veliko bolj v vestno izvedeni kot na ravninskih kmetijah.

2. Menjava semenja in preskušnje donosnejših sort semenja rastlin, ki jih prideluje, sta stvari, ki spadata še dolgo časa tudi v gorske predele. Nič manj, kot pa to, je potrebna v gorskih predelih pridelava ustreznega semenja.

3. Vsako gorsko kmetijo je treba z ozirom na njeno tržno proizvodnjo postaviti z ena na dve nogi. V iskanju smeri proizvodnje je poleg reje klavne goveje živine treba gorskemu kmetu najti vsaj

še drugi pridelek, ki ga bo lahko uspešno uveljavil na trgu. Samo na splošno brez upoštevanja vseh danih naravnih pogojev vendar ni mogoče dokončno reči, v čem oziroma iz česa bo ta pridelek. Precej očitno pa je, da bo padlo povsod v ožjo izbiro pridelovanje semenskega krompirja, reja plemenske živine in mlekarstvo ter reja klavnih prašičev. Tu in tam bo morebiti padla odločitev na pridelovanje semenskega žita in semenja krmnih rastlin. To sicer danes še nepoznano področje bo v bodoče zelo potreben del dejavnosti med gorskimi kmeti tako za oskrbo gorskih predelov z ustreznim semenjem, kakor tudi za zalaganje ravninskih predelov.

Kar tiče vprašanj okoli gnojenja in semenja, je to brez dvoma stvar, ki jo ob nekolikšni pomoči izvede vsak kmet zase. Menim, da bi spričo zaostalosti mišljenja in začetkoma navedenih težav gorskih kmetov po eni in zaradi splošnih koristi, ki bi jih imela skupnost od boljše produkcije in boljših življenjskih pogojev po gorskih vaseh, po drugi strani, stroški za potrebna gnojila in seme, za preiskave zemlje in potrebno strokovno pomoč ne smeli obremeniti gorskega kmeta, temveč bi jih morala nositi država kot predstavnik skupnosti. Preobrazba v smeri produkcije pa za uspeh predpostavlja skupnih odločitev in stvaritev. O njih pa bomo govorili ob drugi priložnosti.

(Se nadaljuje)

VLADIMIR DEDIJER: JOSIP BROZ TITO

SEKRETAR MESTNEGA KOMITEJA
V ZAGREBU

Leto 1928

Leto 1928 se je začelo v Jugoslaviji s čedalje hujšim poslabšanjem življenjskih pogojev delovnih množic. Nad 200.000 delavcev je bilo brezposelnih. Delavske mezde so padle na tako nizko raven, da so veljale za najnižje v Evropi. Kmečki proizvodi so se prodajali v brezpenosti. Kilogram pšenice je veljal 80 par, manj kakor 1 dinar. Po tri vaške hiše so skupno kupovale škatlico vžgalice. Kmečki dolgovci so rasli, huda suša pa je privedla v mnogih krajih države, posebno v Hercegovini, do prave lakote.

Sindikati

Policija se je posebno zaletavala v sindikate. Sindikalne funkcionarje so venomer aretirali. Zaradi tega je Josip Broz po vrnitvi iz sodišča v Ogulinu moral poleg dolžnosti sekretarja Zveze kovinskih delavcev sprejeti še dolžnost sekretarja Zveze usnjarskih in predelovalnih delavcev, katere centrala se je kot edina vseh sindikalnih centrov v Jugoslaviji nahajala v Zagrebu. Prejšnji sekretar je bil aretirani. O tem pravi Dragutin Saili, ki je bil leta 1927 član uprave Zveze usnjarskih in predelovalnih delavcev:

»Josip Broz je bil sekretar usnjarjev približno šest mesecev. Tačas je bil stalno v stiku z delavci in jih pozival k enotnosti v boju. Izvajal je različne sindikalne akcije in nikdar opuščal možnost tudi za partijsko delo, je Broz vzdrževal po podjetjih osebni stik z vrsto delavcev. Tako je nekoč počakal tudi mene v bližini železniške postaje, kjer sem bil na dclu, ter imel z menoj potrebnega pogovor glede organiziranja nekega protestnega shoda, kdo bo govoril in kako bomo razdelili letake.

Dotlej se je aktivna borba delavcev zanemarljiva. Josip Broz je to takoj uvidel. Govoril je: Ocenjujete položaj v partijski organizaciji, vidimo, da je naše delo zdaj v nazadovanju, ker ne pozivamo delavcev k akciji, marveč jih samo nekako programsko zbiramo z letaki, z razlago splošne partijske linije. Vendar pa je treba zdaj priti povsod tla, kjer koli se delavci zbirajo! Preiti k akcijam in jih razvijati. Ne s sporazumevanjem vrhov, marveč z dolaj! Jemati v svoje roke funkcije v sindikatih. Socialpatriotske in druge frakcijske shode in organizacije spreminjati v naše!

VIII. Partijska konferenca

Osma partijska konferenca za mesto Zagreb je bila napovedana za mesec februar leta 1928. Na rajonskih konferencah so izvolili delegate za mestno konferenco. Skupno je bilo pet rajonskih konferenc. Vodje leve frakcije so skušali vplivati na sklepe konference in tako zagrebško organizacijo spremeniti v svoje oporišče za nadaljnje frakcijske boje zoper desno frakcijo, vendar pa jim to ni uspelo.

Osma mestna partijska konferenca se je vršila na Pantovčaku, na periferiji Zagreba, v hiši, ki ima danes številko 104. Konferenca je bila končana v eni noči, med 25. in 26. februarjem. Navzoči so bili člani CK, predstavniki ene in druge frakcije — za desno Sima Marković, za levo pa Djuro Cvijić, Rajko Jovanović in Kamilo Horvatin. Na konferenci je bil navzoč tudi delegat Kominterne Ukrajinec »Milković«, ki je imel nalogo preiskati stanje v KPJ in o tem poročati Kominterni.

»Frakcijske borbe v vrhovih, fraziranje in demagogija namesto stvarnega dela v množicah,« taka je bila, kakor se spominja tovariš Mihajlo Vraneš, bivši krojaški delavec, situacija, v kateri se je pred osmo partijsko konferenco februarja 1928 nahajala partijska organizacija Zagreba. Tovariš Mihajlo Vraneš se je udeležil konference kot eden izmed 32 delegatov.

»Zaradi tega ni čudno,« pravi Vraneš, »da je bil največji del komunistov mnenja, da mora osma partijska konferenca, ki je bila sklicana za februar leta 1928, končno pretrgati s takim stanjem.

Josip Broz je imel zelo aktivno vlogo v pripravljanju konference. Sodeloval je na številnih rajonskih sestankih in preprosto — kakor je bila to vedno njegova navada — razlagal vso škodljivost frakcijskih bojev in potrebo, da se stanje slednjič uredi. Tudi frakcijski niso ostali pasivni. Napeli so vse sile, da bi na teh sestankih zagotovili izvolitev delegatov, ki bi na konferenci odobrili njihovo delo. V taki atmosferi se je začela osma partijska konferenca.

Ob devetih zvečer je Milan Milanović, dentist, član Mestnega komiteja, začel konferenco. Izrazil je prepričanje, da bo konferenca slednjič likvidirala nesoglasja, ki obstoje v Partiji, njej kritično ozrl na pojave frakcijskega števila.

Sekretar komiteja, Dušan Grković, po po-

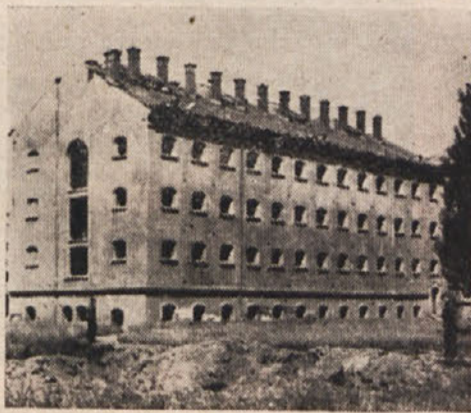
klicu privatni nameščeneec, je podal poročilo, ki je bilo polno fraz in je opravičevalo nedelavnost Mestnega komiteja z aktivnostjo policije. Podobno je govoril tudi koreferent Matija Brezović, šofer, član MK.

Tišino, ki je vladala za časa sekretarjevega poročila, so prekinjali samo pridruženi koraki komunistov, ki so stražili okrog hiše ter od časa do časa prihajali v hišo, da so se menjali na svojih stražnih mestih. Toda ta tišina je bila predznak viharja, ki je prihajal. Ljudje so se pripravljali, da povedo, kar jim je na srcu in da slednjič razčistijo stvari. Blaž Valjani, Josip Kraš, jaz in mnogi drugi smo ostro obsojali delo komiteja. Valjani je govoril: »Poročilo, ki ne ustreza stvarnemu stanju, ni mogoče sprejeti. Stvarna situacija je takšna, da imamo na eni strani leve, na drugi desne, v sredini zunaj prvih in drugih pa stoji delavci. Mi nočemo ne enih ne drugih! Hočemo močno partijsko organizacijo, ki bo brez frakcij! V podobnem tonu se je gibal diskusija ostalih govornikov.

Po vrsti govornikov, ki so kritizirali dotedanje vodstvo, se je oglasil k besedi Josip Broz. Le-ta je z argumenti kritiziral referat in delo Mestnega komiteja. Rekel je, da mnogo akcij ni moglo biti izvedenih, ker je v Partiji prevladovalo frakcijsko delo, kar pomeni največje zlo za Partijo. Pravi komunisti se morajo končno že osvoboditi tega. Pokazal je, česa vsega je manjkalo referatu, pokazal, česa vsega Mestni komitej ni delal. Ni delal pri formiranju partijskih celic, ni delal pri ustvarjanju, dviganju in razpečevanju partijskega tiska, ni delal pri pridobivanju novih partijskih kadrov. Mestni komitej je vodil samo prepire okrog posameznih frakcijskih pozicij. Na koncu je Josip Broz zahteval, da se pošlje Kominterni pismo in da zavzame zagrebška partijska konferenca ostro stališče proti frakcijskemu delu.

Konferenca je odklonila poročilo sekretarja Mestnega komiteja, sprejela stališče Josipa Broza in ga izbrala za sekretarja Mestnega komiteja.

V začetku leta 1928 je bilo mesto Zagreb eno tistih mest, kjer je imela partijska organizacija globoke korenine v vrstah delavskega razreda. Računa se, da je bilo tedaj v Zagrebu okrog 30.000 do 40.000 socialno zavarovanih delavcev in privatnih nameščenecov. Največje podjetje je bila železniška delavnica s 1700 do 1800 delavci, nato kurilnica — 800 delavcev, tekstilna tovarna Herman Polak in sinovi 1000 delavcev, tovarna usnja — 1000 delavcev, tovarna likerjev »Arko« — 500 delavcev. Tedaj v Zagrebu ni bilo večje kovinske industrije.

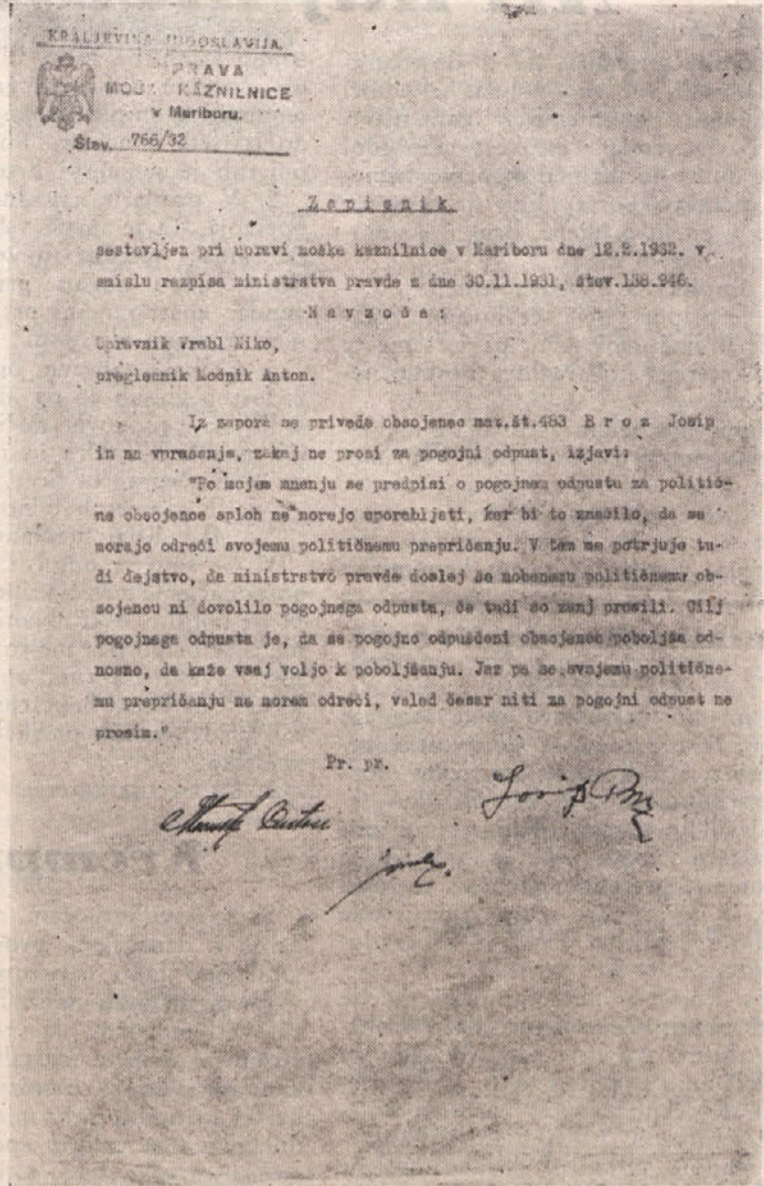

KAZNILNICA V MARIBORU, KAMOR JE BIL TITO
PREMESHČEN IZ LEPOGLAVE V ZAČETKU 1931. LETA

Največja podjetja so bila »Iskra« — 200 delavcev, »Sila« — 50 delavcev, »Prva hrvaška tovarna strojev« — 55 delavcev. Obstajalo je tudi večje število kovinskih delavnic. Skupno je bilo v Zagrebu okrog 4000 kovinskih delavcev.

Sekretar MK

Po prihodu na položaj sekretarja MK je Josip Broz izvajal v Zagrebu partijsko linijo za zedinjenje sindikalnega gibanja. Sam je bil član plenuma Mestnega sindikalnega sveta. Nekaj časa je bil z Djuro Đakovićem v komisiji za organiziranje žena-delavk. Kot sindikalni funkcionar je odhajal Broz v posamezna podjetja in tovarne, da je prisostvoval volitvam delavsko-nameščenskih zapuknikov. Tako je 10. marca 1928 prisostvoval volitvam v ortopedski delavnici pri »Svetem Duhu« kot oblastni sekretar Zveze delavcev kovinske industrije in obrti Jugoslavije. Ob tej priliki so bili izvoljeni za zapuknike delavci: August Rabić, Antun Jelić, Petar Pudja in kot namestniki Milan Žulec, Anton Veliki, Dragutin Biščan.

ZAPISNIK UPRAVE MOSKE KAZNILNICE V MARIBORU 12. FEBRUARJA 1932,
V KATEREM JE TITO ODKLONIL PROŠNJO ZA POGOJNI ODPUST

Partijska organizacija je bila v tem času zelo močna. Ni bilo podjetja, kjer ne bi delal in deloval vsaj en komunist.

»Partijski so bili celo v vojaških podjetjih,« pripoveduje Dragutin Veseli, »tako na primer v avto-delavnici Četrte armadne oblasti, v artilerijski delavnici, v kateri so se popravljali topovi. Imeli smo komuniste v klerikalnih podjetjih, kakor na primer v Kaptolski tiskarni, vknjigoveznici Svetega Heronima, v popovski Kmetijski banki, na Maksimirskem posestvu... Razen tega so obstajale ulične celice v vseh mestnih četrtih.«

Delavski tisk, legalni in ilegalni, se je razpečeval v velikem številu izvodov. V Zagrebu so se prodajali naslednji listi: »Borba«, »Organizirani delavci«, ki je izhajal v Beogradu in v Zagrebu, »Iskra«, osješki list »Beseda delavcev in kmetov«, ki ga je urejal profesor Božo Maslarić, »Črnogorska beseda«, »Zaščita človeka«, katerega glavni urednik je bil Avgust Cesarec, sotrudniki pa Miroslav Krleža, Ognjen Prica, Rajko Jovanović, list »Plug« iz Našice. V tem času je bila prepovedana revija »Književna republika«.

Vpliv Partije se je čutil tudi v kulturnih in športnih društvih. Tako je bilo v upravi športnega društva »Železničar« članov partije, dalje v pevskem društvu »Sava« in drugih. Član Mestnega komiteja dentist Milan Milanović je bil predsednik in vodja Delavsko-športne skupnosti ter predsednik Delavsko-športnega kluba »Proleter«, ki je pod pritiskom policije spreminjal ime v »Amater«, »Sava« in nazadnje v »Borec« V boju zoper alkoholizem so bile dane direktive, da se prirejajo tako imenovane »brezalkoholne veselice«. Iz dobička neke take prireditve železničarjev je bil na primer kupljen pisalni stroj za 2000 dinarjev za potrebe neke mladinske organizacije.

Kot oblastni sekretar je imel Josip Broz 2000 dinarjev mesečne plače, toda Centralna uprava kovinarjev v Beogradu, ki je bila v rokah desne frakcije, Brozu ni hotela dati plače, zato so organizirani zagrebški kovinarji posebej plačevali po dva dinarja mesečno za vzdrževanje svojega tajnika.

»Poglavitno je bilo pri Brozu njegova skrb za ljudi,« pripoveduje Dragutin Veseli. »Ko se je Broz razgovarjal s tovariši, se je vedno živo zanimal za razmere, v katerih žive, s kakšnimi težavami se bore, v čem in na kak način bi se jim dalo pomagati.«

Tuje kritike
o tej knjigi

NEW YORK HERALD TRIBUNE, 1. februarja 1953.

Zdaj nam je mogoče veliko natančneje razumeti podtalne vzroke krmeljskega preloma z Jugoslavijo in hkrati korake, ki so naposled 28. junija 1948 privedli do kominformovske obtožbe...

Dedijer nam nariše z mnogimi natančnostmi sliko sovjetskih gospodarskih smotrov v Jugoslaviji in nam z vpletanjem konkretnih primerov osvetli mnoge bistvene poteze njihove politike v tistih deželah, ki so se čedalje bolj pogrezale pod sovjetsko oblast in bolj in bolj podlegale sovjetskemu izkoriščanju. V načelu je jugoslovanska vlada privolila v to, da pristopi k številnim mešanim delniškim družbam. V praksi pa sta bili ustanovljeni samo dve takšni družbi — za letalski promet in plovbo na Donavi. Toda ako bi bili izvedli prvotni načrt, bi si bil pridobil sovjetski »veliki brat« monopolno kontrolo nad proizvajanjem in razdelitvijo nafte, proizvajanjem železa in jekla in pridobivanjem boksita, bakra in svinca! Kakor Dedijer natančno opisuje, je bila namreč sleherni izmed teh »mešanih družb« določena, da postane trdnjava sovjetske kontrole, ki bi izmogočevala jugoslovansko gospodarstvo in bi bila docela neodvisna od jugoslovanskih zakonov in oblasti. Bodoči gospodarski razvoj Jugoslavije bi določala izključno Moskva.

Ko so se jugoslovanski zastopniki borili zoper ta sistem »monopolov in kapitulacij«, kakor to odkrito opisuje Dedijer, je postala Moskva hladna in nezaupljiva. Naposled je marca 1947 Stalin pristal na to, da omeji število »mešanih družb« na dve, glede katerih so se že sporazumeli. Ponudil je Jugoslaviji tudi posojilo za industrializacijo v znesku 135 milijonov dolarjev, od katerih pa so ji osemnajst mesecev kasneje dobavili samo za 800 tisoč dolarjev strojev, in sicer v času, ko se je sovjetska vlada že pripravljala na svojo gospodarsko blokado Jugoslavije.

Ali naj menjamo sorto?

Marsikateri gospodar, ki z dosedanjimi pridelki ni več zadovoljen, se odloči za radikalno spremembo, zamenjavo sorte! To je vendar šestokrat napačno! Treba je dobro ločiti med menjavo semena in menjavo sorte. Eno je mogoče umestno v enem primeru, drugo je upravičeno na drugem mestu.

I. Enotavna menjava semena

Le-ta je priporočljiva, če hočemo ostati pri že preizkušeni sorti, pa je seme te sorte iz katerega koli razloga postalo neuporabno.

Seme postane neuporabno in je menjava semena potrebna v naslednjih primerih:

1. V slučaju pravega, pristnega opešanja. To se pojavlja najbolj očitno pri krompirju. Kjer pridelujemo krompir v

toplih legah, na težki ali apnoviti zemlji, ob močnem dušičnem gnojenju, je treba semenski krompir (enake sorte) vsake dve do tri leta izmenjati. Posebno po vročih poletjih je semenski krompir opešal.

2. V primeru navadnega, nepravilnega opešanja. Ta se izvrši vsled oploditve oz. skrižanja s sosedne njive s slabšo sorto. To se redno dogaja pri tujeprašni rži, vendar znatno manj pri samoprašni pšenici, ječmenu ali ovsu.

3. Če kaki zahtevni boljši sorti nismo zadostno gnojili ali pa smo jo posejali oz. sadili na neodgovarjajoči zemlji. Seme v teh primerih zahira in ni več uporabno za setev, čeprav bi sicer v splošnem sorta v naših razmerah odgovarjala.

II. Kdaj menjamo sorto?

1. Če smo se odločili za intenzivnejše gospodarjenje z večjo uporabo umet. gnojil in boljšim oskrbovanjem. V tem primeru se priporoča mesto stare, malonosne sorte uvesti žlahtno, oplemenjeno sorto, ki nam na enem hektarju lahko da ob enakih pridelovalnih prilikah do 400 kg več pridelka.

2. Če smo iz katerega koli razloga pri-

možni bolj ekstenzivno gospodariti, manj gnojiti in slabše oskrbovati, moramo uvesti tudi manj zahtevno sorto.

3. Če uvedemo strojno žetev, moramo uvesti proti poleganju bolj odporne sorte.

4. Če bi slučajno pridelovali žito za prodajo, bi se morali pri izbiri sorte ozirati na zahtevo trgovine.

Čisto na splošno vendar veljajo za menjavo sort naslednja pravila:

Sorte iz tržnih, ostrih leg lahko pridelujemo z uspehom v milejših legah.

Lahko sejemo s pridom tudi sorte iz suhih leg v mokrih legah in iz revnih talnih prilik v boljših pridelovalnih razmerah.

Obratno navadno ne gre ali pa le z večjimi ali manjšimi izgubami. Iz preje navedenih razlogov n. pr. uspeva dobro na vlažnejši zemlji še sorta pšenice — Kadolcer in austro-bankut ter ogrska oz. banaška lucerna.

Da bi bila nevarnost pri izmenjavi sorte čim manjša in da bi bili tudi stroški menjave čim nižji, je najbolje, da z vsako novo sorto poskušamo skraja le — v malem.

Krompirjevka odlično gnojilo

Skoraj svoim očem ne moreš verjeti, da še v današnjem prosvetljenem in gospodarsko tako naprednem času zapaziš v jeseni po vseh naših hribih in dolinah valovati mogočne sive reke dima, ki izvirajo od ognjev, nastalih vsled sežgane krompirjeve (krompirjeve trave). Slika, ki jo nudijo taki ognji, je sicer prav dojemljiva in vzbuja spomine na davna srečna otroška leta, toda škoda, katero prizadevamo našemu gospodarstvu s tem, da krompirjevko sežgemo, je skoraj neodpuščljiva. S tem sežiganjem uničujemo namreč najvažnejšo snov rodovitnosti naše zemlje, katero je tudi za denar le težko kupiti oz. vsekakor znatno težje nadoknaditi kot vsa razna umetna gnojila. To je humus, prst, sprstenina. To je snov, ki predstavlja vir rodovitnosti zemlje, katero vendar z ognjem neminovno uničimo. Pest gnojilnega pepela, ki ostane od sežgane krompirjeve, ne predstavlja niti stotinko vrednosti strohnele krompirjeve trave, ki pokrije naše travnike.

Iz tega razloga spada krompirjevka vsekakor v celoti nazaj na polje: ali na njivo kot stelja v gnoju ali pa na travnike, katere v jeseni pokrijemo s krompirjevo travo. To velja naravno za vso po-

sušeno krompirjevo zel katero nismo pokrmili ali jo posušili za zimsko krmljenje.

Večletni poizkusi so pokazali, da je krompirjevka v pogledu gnojilnega učinka boljša od umetnih gnojil in boljša od hlevskega gnoja.

Nek velik, povsem enako intenzivno obdelani travnik so razdelili v 4 parcele, vsako po 1 ha veliko. Različno gnojenje na tem travniku je pokazalo naslednje uspehe oz. pridelke.

I. parcela, gnojena z vsemi tremi umetnimi gnojili (N.P.K.). Pridelék: 92,9 q.

II. parcela, gnojena vsako 2. leto s 150 q hlevskega gnoja. Pridelék: 101,4 q.

III. parcela, pokrita vsako leto s 75 q krompirjeve. Pridelék: 103,4 q.

IV. parcela, pokrita vsako leto s 150 q krompirjeve. Pridelék: 107,5 q.

Talovo je torej, da gradimo drage gnojilne jame in gnojilšča, če uničujemo s sežiganjem dragoceno nastajajočo sprstenino, krompirjevko, mesto da bi pokrili ž njo naša izčrpana, sestradana in od sonca sežgana ter posebne nege potrebna travnišča.

F. Vernik

Krompir letos v zasipnice

Pridelék krompirja v Avstriji je letos nadpovprečno visok. Zato bo tudi njegova cena le bolj nizka.

Kjer torej krompirja ne bi zmogli spraviti v naše slabe kleti in kjer bi krompir hoteli prodati za morebiti boljše ceno šele spomladi, ga dajmo v zasipnice. Posebno semenski se v teh preizkušeno dobro drži.

Dobrih kleti za krompir je pri nas bore malo. Saj veste, kako preraščajo (marsikje že pred Božičem), zgubljajo na vlagi in gnijejo gomolji v naših preveč vlažnih in pretopljenih kletih! Zato je dobra zasipnica vedno boljša od slabe kleti.

Pogoji za uspešnost zasipnic

Predpogoji uspešne shranitve krompirja v zasipnici pa so:

- suha, propustna zemlja, na kateri uredimo krompirnico,
  - zdravi, izbrani gomolji,
  - ureditev zasipnice ob ne pretoplem vremenu,
  - skrb za odvajanje vode oz. deževnice.
- Vlažnejše, težje, ilovnato dno je za zasipnico manj prikladno.

Bolno, nasekano, ranjeno ali drugače sumljivo gomolje skrbno izločimo!

Če smo primorani spravljati krompir v zasipnico ob pretoplem jesenskem vremenu, jo shladimo predno jo pokrijemo.

Ob vsaki strani zasipnice potegnemo jarek za odvajanje vode.

Zelo priporočajo nastlati na dno zasipnice plast igličevja.

Morebitno škodo vsled miši omejimo, če toploenimo med gomolje nekoliko zadržanega žita, katerega poljske miši slastno požrejo in nato poginejo.

Tehnika naprave zasipnic

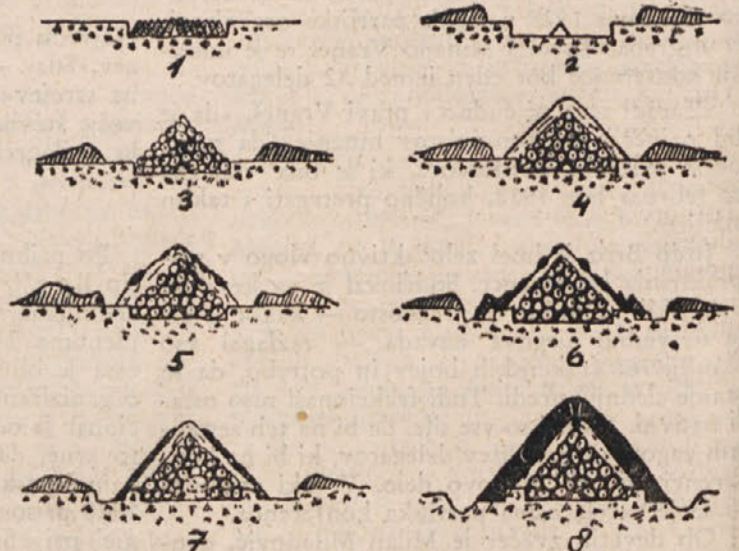
Najpriporočljivejše je, postaviti zasipnice v smeri sever—jug.

Ali so zasipnice več ali manj vpoglabljene, ni važno. Njih dolžino narekuje množina krompirja. Širina krompirjevega nasipa v zasipnici naj ne bo večja od 1,20 m (pri pesi je širina lahko tudi 1,50). Sklad krompirja v zasipnici naj ne bo višji od 0,90—1 m. Peso pa lahko nasujemo 1,20 m visoko. Korenje vlagamo v zasipnico vendar tako, da denemo po vsaki plasti korenja, plast peska.

Načrt za napravo zasipnice za krompir

- S plugom zorjemo ali z lopato prekoplamo zemljo, kjer bo zasipnica
- Prst odstranimo in položimo spodnji zračnik
- Nasujemo krompir (približno 80—100 cm na debelo)
- Krompir pokrijemo s slamo
- Plast slame pokrijemo tu in tam z prstjo, da je veter ne odnaša
- Ko začne zmrazovati, plast prsti po potrebi večamo in debelimo
- Zasipnico pokrijemo 10 do 15 cm na debelo s prstjo (greben je še odkrit)
- Zasipnico pokrijemo 30 do 40 cm na debelo s prstjo. Pokrit je tudi greben in urejeni so jarki za odvod vode.

V prav ostrih legah zavarujemo proti mrazu in vetrovom posebno izpostavljeno stran zasipnice z debelo plastjo slame natega gnoja. Ne smemo vendar ob to-

Kaj bomo delali...

... na polju

1. SETEV RŽI

Setev ozim in je v polnem teku. Čas seve se ravna predvsem po podnebnih razmerah.

Za setev rži velja predvsem načelo, da jo sejemo tako zgodaj, da se še dobro razraza, ne da bi se pred zimo preveč razbohotila. Pozno sejana rž ostane slabša, ker se spomlad ne razrase več. Prezgodaj sejana in previsoka rž vendar lahko pozimi pod snegom segnje. Nek poskus je pokazal, da je sredi septembra posejana rž ustvarila 21 stebel, 30. septembra le 13 stebel in 11. novembra celo samo 3 stebela. Pri tem pa so vsi posevki skoraj ob istem času dozoreli.

Ne sejemo tudi pregosto. „Pregoste setve se nikdar ni veseliti!“ so dejali že stari ljudje. Čim drobnejše je zrnje (na primer zgornjekoroška sorta), čimprej se je izvršila setev, čim močnejša je zemlja in gnojenje in čim boljše je zemlja vležana, tem redkeje lahko sejemo. Redka setev in močnejše gnojenje z umetnimi gnojili (po potrebi tudi z dušikom!) je vedno boljše kot gosta setev na lačni zemlji!

Če nismo utegnili za rž pravočasno orati in zemlja ni zadosti vležana, se priporoča njivo temeljito valjati, potem rahlo branati in nato šele sejati. Rž zabranati s težko brano, vedno škoduje. Zavlečimo jo samo toliko, da tu in tam kako zrno pokuka še iz zemlje. Samo 2 do največ 3 cm globoko v zemljo spravljeno seme prestoji zimo znatno bolje kot globlje zakopan posevek.

Tu in tam sejemo tudi že pšenico.

2. SPRAVLJANJE KROMPIRJA

Nadaljujemo z izkopavanjem in spravljanjem krompirja.

Čim se je gomolje tekom tednov ohladilo, začnemo krompir spravljati v kleti ali zasipnice. Stene kleti, po potrebi pa tudi tla, obdajmo z deskami ali letvami. Plast krompirja naj ne bo znatno višja od 1 m. Na vsakih nekaj metrov namestimo letvaste izdušnike. Semenski krompir pa najboljše shranimo v posebnih zabojčkih (velikost 60×40×20 cm). V istih zabojčkih spomladi krompir tudi silimo.

Če nimamo zračnih in pravilno urejenih kleti, shranimo krompir v zasipnicah. Izgube v teh so znatno manjše kakor v slabih kletih.

3. OBŽINJANJE IN SPRAVLJANJE KORUZE

Kjer nameravamo sejati ozimino za koruzo, jo obžinjamo, da pospešimo letos marsikje znatno zakasnelo dozorevanje. Posamezno jo vendar že obtrgujemo.

4. ZADNJA KOŠNJA LUCERNE IN DETELJE

Kosimo tudi zadnjo lucerno in strniščno črno deteljo. Pri tem je uvaževati, da mora znašati med zadnjo in predzadnjo (tretjo in drugo) košnjo lucerne presledek najmanj 6 tednov (bolje dva meseca), da nam ona dobro prezimi. Tudi zelo škoduje lucerni, če jo kosimo preveč v živo. Bolje izvršiti košnjo nekoliko previsoko kot pregloboko. Naravno posevku lucerne tudi ne koristi, če pride preveč bohota v zimo. Za črno in rdečo deteljo pa sploh velja pravilo, da kosimo bolj v živo in da skrbimo, da pride „strnišnica“ kratka v zimo. Taka detelja se namreč najlažje upre deteljnemu raku in taka kratka detelja tudi bolj zanesljivo prezimi.

... v sadovnjaku

Sadje zori. — Pregledamo, očistimo in omijemo lesene police in zaboje, pobelimo in zveplamo sadne šrambe, da bodo ob pravem času pripravljene za šrambo sadja.

Pripravljamo jame za sajenje dreves. V sadovnjake se selijo voluharji. Nastavljamo jim pasti. Ose in sršeni napravljajo dosti škode na zorečem sadju. Nastavljamo steklenice z vabo, odstranjujemo in uničujemo gnezda.

... v kmečkem gozdu

Zori lipa, javor, jerebika, jelod, oreh, jelka in tisa. V milejših in toplejših letih nabiramo jelove storže. V visokih legah vršimo jesensko sajenje, redčenje in čiščenje sestavov.

Končujemo poletne sečnje in nabiramo suhljad.

Vrši se parjenje jelenov, lov na gamse, jerebice in razne ptice-roparice. Odstrel zajcev je zaradi nosečih zajk opustiti.

Kalilni aparat postavimo s posejanim semenom v primerno toplo sobo in vsak dan opazujemo ter beležimo število vzklilih zrn.

Od treh do pet dni je pri večini kmetijskih rastlin v aparatu kalenje končano, na njivi pa traja v normalnih povprečnih razmerah pet do sedem dni več. Največ časa rabijo za kalenje travna semena in sicer v aparatu dva do štiri dni več.

Kako zelo važna je kalivost semenskega blaga pokazuje naslednji primer:

Neki gospodar je prijavil preko naše Južnokoroške semenarske zadruge lep posevek ozimino »v priznavanje«. Uradna komisija Dež. kmetijske zbornice je posevek na njivi priznala kot sposobnega za seme. Kmetijski poskusni urad v Celovcu je vendar moral pridelék s tega posevka odkloniti, ker seme ni bilo zadosti kalivo, ker kalivost ni znašala 95 ali vsaj 92 %, marveč samo 88 %.

Pocenjena živinska sol za gorske kmete

Po odredbi zveznega ministrstva za finance pride »za izboljšanje gospodarskega položaja gorskih kmetov« v letu 1953 v promet po znižani ceni (60 grošev za kg) 1.600 ton živinske soli. Razdelitev te živinske soli izvedeta Kmetijsko ministrstvo in pristojne deželne ustanove. Pocenjena živinska sol se bo delila na nakaznice.

KOLEDAR

Petek, 18. september: Jožef K., spoz.
Sobota, 19. september: Januarij, škof
Nedelja, 20. september: Evstahij in tovariši
Ponedeljek, 21. september: Matej, apostol
Torek, 22. september: Tomaž Vil., škof
Sreda, 23. september: Linus, papež
Četrtek, 24. september: Mar. Dev. reš. ujet.

SPOMINSKI DNEVI

18. 9. 1837 Rojen v Šoštanju Mihajel Vošnjak, oče slovenskega združništva — 1869 Umrl v Celovcu pisatelj in jezikoslovec Anton Janežič.
19. 9. 1917 Umrl pisatelj Fran Maselj-Podlčarski.
20. 9. 1863 Umrl v Berlinu pravljničar Jakob Grim.
21. 9. 1792 Francija razglašena za republiko — 1905 Ustanovljena prva slovenska gimnazija v St. Vidu nad Ljubljano.
22. 9. 1846 Rojen Svetozar Marković, srbski pisatelj, pionir napredne družbene miselnosti — 1862 V Ameriki so odpravili suženjstvo.
23. 9. 1900 Svetovni sindikalni kongres v Parizu — 1942 Slovenski partizani so sestrelili prvi nemški bombnik.
24. 9. 1862 Umrl v Mariboru Anton Martin Slomšek — 1943 Začetek velike nemške ofenzive proti primorskim partizanom — 1945 V Trstu in Juljski Krajini je staklo 200.000 delavcev.

Blato

Pozno v noči je pretekli torek zažarel v Rutah velik ogenj v temno noč. Šele, ko je bilo gospodarsko poslopje pri p. d. Šrancu, lastnini Franca Kropivnika, že v obsežnih plamenih, je prepaščena žena zapazila, da gori. Hitro je skočila družina pokoncu in hotela reševati, toda bilo je že prepozno, ker je bilo poslopje že vse v plamenih. Ogenj se je razširil na stanovanjsko poslopje in ni še minula noč, ko je bilo oboje poslopij upeljenih in so postale žrtev ognja zaloge letošnjih pridelkov in gospodarsko orodje.

S težko prizadeto Šrančevo družino sočustvuje vsa okolica in gotovo se bodo našle v hudi sili radodarne roke sosedov, ki bodo priskočile po svojih močeh tudi na pomoč, da bo iz pepela in ruševin zrasla nova domačija.

Grablje pri Pliberku

Deževalo je v petek dopoldne, toda kljub temu so se zbrali pri Petru sosede in sosedje, da so izkazali spoštovanje in ljubezen Klari, ki so jo ta dan za vedno odnesli od doma na libuško pokopališče k zadnjemu počitku. Radi so imeli ljudje Petrovo Klaro, ki je vse življenje zvesto spolnjevala dolžnosti, ki jih vsak prejme na življenjsko pot. Od rane mladosti, ko ji je zibelka tekla na Štibarjevem posestvu, pa do visoke starosti, je smatrala za svojo življenjsko nalogo delo, skrb za domače in svoje otroke. Nosila je v sebi dobro slovensko srce, radodarna je bila do vsakega in nihče ni odšel od hiše, da ga ne bi kakor koli obdarila. Klara je pošteno živela, veliko delala ter storila mnogo dobrega v življenju in je lahko mirno legla k zaslužnemu počitku. Za Klaro bo dolgo žalovala Petrova družina, posebno sin Francej, pa tudi v soseski, ki globoko sočustvuje z žalostnimi preostalimi, jo bodo ohranili v trajnem lepem spominu.

Slovenska kmečka zveza sporoča:

Sprejem gojencev v prvi letnik kmetijske šole v Podravljah, ki prične s poukom začetkom novembra tega leta, bo zaključen s

30. septembrom 1953

Ker je mogoče na šolo sprejeti letos le še omejeno število gojencev in zaradi čimpriljubnejše razdelitve prispevkov za znižanje šolnine opozarjamo vse kmetovalce, ki hočejo poslati svojega sina že letos v kmetijsko šolo v Podravlje, da nam čim prej dostavijo na naš naslov Celovec, Wulfengasse 15 izpolnjeno in podpisano prijavo z zadnjim šolskim spričevalom in lastnoročno napisanim življenjepisom. Za dosego znižanja šolnine je treba priložiti posebno prošnjo z ustrežno utemeljitvijo.

Za podrobna pojasnila se obračajte na našo pisarno.

Sekretariat Slovenske kmečke zveze

Samostojni hlevar s prakso v molži ter krmljenju govedih in prašičev se takoj sprejme na šolsko in poskusno posestvo v Podravljah. — Moderni pogoji dela pri oskrbi 15 glav goveje živine in 20—30 prašičev. Ponudbe na »Slovensko kmečko zvezo, Celovec, Wulfengasse 15.

Po naši zemlji

Kdaj bo elektrika tudi v naših vaseh

V dobi napredka in mehanizacije, pospeševanja gospodarstva in olajšav življenjskih pogojev se moramo iz naših vasi pritožiti o skoraj neverjetnem dejstvu, da pri nas do danes še nimamo električne luči in sile. Res je, da teče mimo naših vasi Klopce, Holbiče, Pinja ves in Goriče daljnovod visoke napetosti. Naravnost ironija pa je, da se za naše vasi ni našlo potrebnih javnih virov, da bi jih mogli vključiti v električno omrežje. Zaradi težkega gospodarskega položaja naših kmetov, ki se morajo vedno bolj boriti z gospodarskimi težkočami, ni mogoče da bi kmetje na lastne stroške krili elektrifikacijo v navedenih vaseh.

Iz tega razloga so se zainteresirani iz navedenih vasi združili v svetlobno skupnost, da bi s skupnimi prizadevanji dosegli na merodajnih mestih potrebno razumevanje in izdatno podporo za napeljava elektrike. V ta namen so se zbrali prizadeti kmetje dne 30. avgusta na sestane, kjer so sklenili vlogo na vse frakcije v deželni zboru in na občinski urad v Škofičah, v kateri zahtevajo pri-

merno subvencijo za napravo električne luči in energije. V svoji zahtevi navajajo svoj težavni gospodarski položaj, ki jim onemogoča, da bi na svoje stroške izvedli potrebna dela ter zahtevo, da frakcije deželnega zbora podprejo in predložijo njihov predlog deželni zboru.

Kmetje pričakujejo, da bo ta njihova upravičena zahteva končno našla dobrohotno razumevanje na merodajnih mestih in se bo predvsem agrarna oblast za stvar izdatno založila.

Če so sosedne vasi, predvsem vasi okoli jezera prenasočene z električnim tokom, ki služi v veliki meri le udobju bogatih letoviščarjev, pričakujemo, da se bo nazadnjaštvo z zastarelimi petrolejkami tudi pri nas prenehalo in bo tudi naš kmet v svojih obratih deležen električne sile. Električna nudi gospodarske ugodnosti in olajšanje in tudi mi nočemo ostati čisto odrezani od sveta spričo električnega daljnovoda, ki je napeljan mimo teh vasi. Upamo, da naša zahteva ne bo glas vpjiočega v puščavi.

Župnik dr. Valentin Mertel umrl

Na Vranskem je umrl naš koroški rojak, župnik dr. Valentin Mertel. Ne samo njegovi ožji svojci in vaščani, temveč tudi mnogo starejših koroških Slovencev se spominja pokojnega dr. Mertla kot narodnega duhovnika, zato mu hočemo tudi v našem listu posvetiti nekaj vrstic v spomin.

Pokojni župnik dr. Mertel se je rodil dne 11. februarja 1884 in mu je zibelka tekla v Dulah v občini Brdo na Zilji. Po končani utrakvistični ljudski šoli so na-

darjenega Valentina poslali v gimnazijo. Po končani gimnaziji je vstopil v bogoslovje in se posvetil duhovniškemu poklicu v prepričanju, da bo mogoče tako najbolj delovati med tlačnim narodom in mu čim več koristiti v borbi za najosnovnejše narodne in socialne pravice.

In zares, kot mlad kaplan se je že vključil v delo za ljudstvo v iskreni zaskrbljenosti, da bi se slovenski rod na Koroškem ohranil. V razburkani plebiscitni dobi leta 1919/20 je odločno stal v vrstah slovenskega ljudstva. To njegovo odločno zadržanje mu je nakopalo sovraštvo narodno nestrpnih krogov in z mnogimi drugimi rojaki se je moral po izgubljenem plebiscitu zateči v Jugoslavijo, kjer je našel svojo drugo domovino in se je tudi vsega daroval slovenskemu ljudstvu.

V Jugoslaviji je najprej služboval v Marenbergu kot kaplan, pozneje kot župni upravitelj in nato kot župnik in dekan. V Marenbergu je deloval med drugimi tudi kot predsednik podružnice Jugoslovanske Maticice. Dne 1. avgusta 1925

je nastopil svoje službeno mesto kot župnik na Vranskem in se je udeleževal tudi na kulturno-prosvetnem področju in kot zadrugar.

Po okupaciji Jugoslavije so pokojnega župnika fašistični nasilniki popolnoma izropali. Kot zaveden sin slovenskega ljudstva se je za časa okupacije takoj postavil na stran za svobodo in za svoje življenje borečega se naroda, svaril in bodril je ljudstvo in odločno podpiral narodno-osvobodilno borbo. Zato ni čudo, da ga je okupator aretiral, da so ga zaprli in 14. septembra 1944 obsodili na dve in pol leta težke ječe. Najprej je bil zaprt v mariborski kaznilnici, po bombardiranju mariborske kaznilnice pa so ga zavrleli v zapore v Beljak, kjer so ga zadržali do zlo- ma fašizma.

V poletju leta 1945 se je vrnil nazaj na

V Kranju je umrl naš rojak Janko Mišic

V Kranju so pokopali koroškega rojaka Janka Mišica. Umrl je dne 3. septembra. Janko Mišic je bil znan in priljubljen bivši puškar, doma iz Borovelj. V svoji mladosti pred prvo svetovno vojno se je pokojni Janko, p. d. Tončekov Honzej, zelo marljivo in uspešno trudil kot narodni in kulturni delavec in je bil vedno neustrašen borec za naše narodne in socialne pravice. To svojo pogumno narodno zavednost je vedno pokazal, kljub temu, da je zaradi tega trpel gospodarsko škodo. S svojim bratom, sedaj upokojenim profesorjem v Mariboru, sta ustanovila v Borovljah prvo slovensko društvo, namreč Delavsko tamburaško društvo »Strel«. To društvo je pomenilo začetek novega slovenskega naprednega gibanja v Borovljah. Po njegovi zaslugi se je začela v industrijskih Borovljah širiti napredna slovenska knjiga in narodna zavest. Leta 1906 je v vnmemo sodeloval pri ustanovitvi podružnice Ciril-Methodove družbe za Borovlje in okolico, pozneje pa je bil med ustanovitelji telovadnega društva »Sokol«

Naš jesenski izlet v Ljubljano, Opatijo in Postojno

Spet bomo ustregli želji številnih naših naročnikov in priredili še jesenski izlet na sončni jug. Izlet bo v dneh od 2. do 5. oktobra t. l. v Ljubljano, Opatijo in Postojno.

Časovni spored izleta:

v petek, 2. oktobra: ob 18.14 odhod iz Področnice, ob 20.26 prihod v Ljubljano,

v soboto, 3. oktobra: ob 5.15 odhod iz Ljubljane, ob 9.40 prihod na Reko,

v nedeljo, 4. oktobra: ob 9.25 odhod vlak iz postaje Opatija—Matulje, ob 11.17 prihod v Postojno, ogled jame, ob 17.55 prihod v Ljubljano,

v ponedeljek, 5. oktobra: ob 9.20 odhod iz Ljubljane, ob 11.45 prihod v Področnico.

Prijave naročnikov Slovenskega vestnika in njihovih družinskih članov sprejemamo do vključno sobote, dne 26. septembra, predpoldne. Za skupni potni list potrebne dokumente: potne liste (2 sliki, kdor še ni bil v Jugoslaviji), osebno izkaznico, kdor nima potnega lista in lastnoročno podpisano izjavo namesto pri-sege (Eidesstattliche Erklärung) ter stroške za potovanje in pristojbine je treba prinesiti seboj. Podroben spored izleta prejme vsak udeleženec ob prijavi.

Uredništvo »Slovenskega vestnika«
v Celovcu, Gasometergasse 10.

Vransko. Postal je član Osvobodilne fronte in se je marljivo udeleževal masovnih prireditev. Od leta 1946 je bil tudi predsednik RKS za Vransko, poleg tega pa je stalno sodeloval tudi v prosveti.

Pogrebne svečanosti pokojnega župnika dr. Valentina Mertla so bile ob številni udeležbi žalnih gostov iz vseh slojev dne 15. septembra. Pogreba so se med drugimi udeležili škof dr. Držek in predstavnik Okrajnega odbora socialistične zveze Slovenije, dalje pokojnikov ožji rojak dr. Julij Felaher, gasilstvo in Rdeči križ.

Tako je pokojni župnik dr. Valentin Mertel izpolnil svojo življenjsko nalogo kot človek, Slovenec in duhovnik in legel je k zaslužnemu počitku. Naj mu bo svobodna slovenska zemlja lahka!

in je pri »Sokolu« sodeloval kot starosta do prve svetovne vojne.

Njegovo odločno narodno zadržanje mu je nakopalo sovraštvo nacionalnih šovinistov v Borovljah. Pokojni Mišic pa ni klonil ter je raje pustil dobro plačano službo. Tudi v razgibani plebiscitni dobi je pokojni Janko v polni meri izpolnil svojo narodno dolžnost.

Po izgubljenem plebiscitu pa ni imel več obstanka na Koroškem in se je z nekaterimi tovariši puškariji preselil v Kranj. V Kranju je postal soustanovitelj »Puškarne« in nekaj časa učitelj na strokovni puškarski šoli.

Pokojnega Janka so imeli v Kranju in domačega na vsem Gorenjskem vsi radi. Zelo je ljubil lepoto Gorenjske, naravo in lov. Med lovskimi tovariši je bil nadvse priljubljen.

Naj bo Janku Mišicu svobodna slovenska zemlja lahka, vsi ki smo ga poznali, ga bomo ohranili v trajnem lepem spominu.

V senci porušenega spomenika?

Po zločinskem atentatu na partizanski spomenik v St. Rupertu pri Velikovcu je neprestana gonja v nacističnih in klerikalnih časopisih dala pobudo za nove dejanske napade.

V noči od sobote na nedeljo so nestrpni suroveži zahrbtno napadli 67 let starega Franca Prušnika, p. d. Völfla iz Lobnika. Že v Železni Kapli ga je skupina razgrajev nesramno izzivala in žalila. Ko se je ponoči vračal domov, so ga nad pokopališčem v Trnju v zaščiti teme pričakali, ga

brutalno napadli, pobili na tla in mu zadali znatne poškodbe.

Istega dne, ko se je zvedelo za gnusni atentat na pokopališču v St. Rupertu pri Velikovcu je bil zvečer v Celovcu, St. Veiterstrasse 50, napaden in močno poškodovan učitelj Lumbar Bogomir. Napadalec ga je psoval »Windischer Hund« in »Trottel« in ga težko poškodoval na glavi tako da je moral krvavec iz ran iskati zdravniško pomoč.

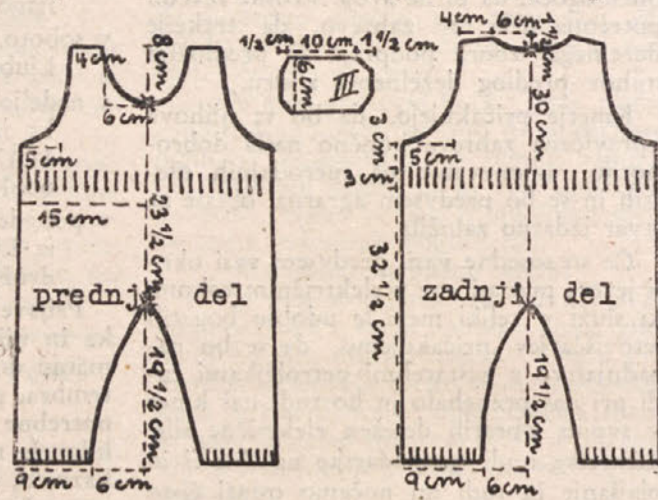
Z A G O S P O D I N J O I N D O M

Brcke za otroka spletemo same

Mnogo ceneje nam pridejo brcki za otroka, če jih spletemo same. Poleg tega pa so gotovo tudi mnogo močnejše in bolj dragocene. Na skici vidite brcke za eno leto starega, normalno velikega, otročka. Najbolje je, da vzamete srednjedebelo volno nežne barve, kate-re potrebujete približno 15 dekagramov. Igle vzemite števil. 2½.

Lotimo se dela tako, da napravimo najprej kroj iz papirja po navedenih merah. Izberemo si najbolje droben vzorec ali pa pletemo gladko. Preden začnemo s pletenjem ne smemo pozabiti na poskus z zankami, to se pravi, da na primer nasnamemo 20 zank in pletemo par centimetrov visoko, da vidimo, koliko zank je 1 cm. Po tem poskusu se ravnamo pri snemanju zankic. Prednji del začnemo pri hlačnici spodaj in delamo najprej v dveh delih. Za vsaki del nabereimo 26 zankic (9 cm) in delamo po kroju. Najprej pletemo 1 cm 2 z. desno in 2 levo, potem začnemo z vzorcem. Pri enem delu moramo na levi strani, na drugem pa na desni strani po kroju dodajati zanke. Potem nadaljujemo skupno oba

dela, vmes pletemo 3 cm 2 zanki levo in dve desno, kakor je zaznamovano na sliki. 7 in ½ cm pletemo zopet vzorec in razdelimo za sprednji izrez ter končamo potem vsak del zase. Zadnji del pletemo na isti način. Razlikuje se v tem, da ga 14

cm nad rebrastim vzorcem (2 z. desno in 2 levo) delimo za izrez ter končamo zopet oba dela zase. Na zadnje pletemo še stopala in sicer po kroju III. Vzamemo štiri kratke igle in pletemo samo gladko. Nato sešijemo vse skupaj. Izrez okrog vratu in rokavov okvačkamo. Na ramenih brcke z gumbi zapremo.

Nekaj onegi našega pohištva

Politrano pohištvo očistimo najbolje z mehko krpo, kote pa izprašimo s čopičem. Če hočemo pohištvo osvežiti, ga zdrgnemo s srninim usnjem, nato ga namažemo zelo tenko z loščilom in ga takoj zdrgnemo z mehko krpo. Če ima pohištvo svetle madeže, jih nadrgnemo s kašo, ki smo jo napravile iz cigaretnega pepela in olja. Ko se kaša na madežu posuši, pohištvo dobro osvetlimo.

Lakirano pohištvo brišemo s krpo, kadar pa je zelo zamazano, ga čistimo z

mlačno vodo, ki smo ji dodali nekoliko petroleja. Do suhega zbrišemo lakirano pohištvo z volneno krpo, in sicer brišemo v krogih.

Usnje, s katerim je tapeciran stol ali kakšen drug kos pohištva, je tudi treba večkrat očistiti. Usnjene fotelje vedno iztepemo spodaj, usnaja pa zbrišemo z mehko krpo in ga namažemo z dobrim loščilom. Ko je loščilo suho, da osvetlimo z zelo mehko krtačo ali z volneno krpo. Tako čistimo usnje, ki ima lesk. Usnje

brez leska pa nataremo z mešanico olja in enakega dela kisa in sicer zelo tenko. Nato zdrgnemo z mehko krpo.

Tapecirano pohištvo, kavče, fotelje in stole bi seveda najlepše očistile s sesalcem za prah. Tapeciranih stvari ne smemo prevečkrat iztepati, niti ne premočno. Bolje je, da delo opravimo s krtačo, iztepamo pa samo na narobni strani. Če so kavči ali fotelji zelo prašni, jih pogrnemo z vlažno krpo, ki smo jo namočile v kiso vodo in dobro ožele. Nato izstepamo na narobni strani. Kavče ali fotelje, ki so tapecirani s plišem ali celo s svilo, pa sploh ne izstepamo, ampak le čistimo s krtačo. Za pliš je zelo priporočljiva čista, vlažna krpa, s katero drgnemo po blagu kot s krtačo.

Pleteno pohištvo čistimo s krtačo, če pa je potrebno temeljitega čiščenja, ga osvežimo z milnico, ki ne vsebuje sode, nato ga pa izperemo z mrzlo vodo. Pleteno pohištvo sušimo na zraku, toda nikdar na soncu ali pa pri peči.

Pri velikem čiščenju moramo zbrisati tudi vso notranjšino pohištva. To naredimo z malo vlažno krpo, in sicer ne na preveliki ploskvi naenkrat, ker moramo hiteti s suho krpo, da les čim prej osušimo.

Kuharski recepti

Pikantna mrzla paradižnikova juha

Potrebujete zrele paradižnike (2 do 3 na osebo), jabolčni sok, čebulni sok, kislo smetano, olje, papriko, sol in sladkor.

Surove paradižnike pretlačite, pridene nekaj žlic jabolčnega (ali iz kakega drugega sadja) soka, pol žlice čebulnega soka, ščepec paprike, malo žličke sladkorja, posoli, zabeli z eno ali dvema žlicama olja ter primešaj žlico kisle smetane. Ko si vse premešala, je juha gotova.

Nadevane kumare

Vzemi dve ali več kumar, ostanke mesa (govedina iz juhe) ali pečenke, žemlje, eno jajce, zelenjavo in začimbe.

Kumare olupite, pri peclju malo odrežite tako, da lahko izdolbeš mehko sredice. Meso, kakršno koli, zmeljite ali drobno se-

Z D R A V S T V E N I K O T I Č E K

Mnogostranska zdravilna moč vode

Skoro ni stvari, o kateri so si bila mnenja zdravnikov tako dolgo različna, kot to velja za zdravilno moč vode. Čeprav so že bili zdravniki v starem veku — posebno Grki — prepričani o zdravilnosti vode in so pomen vode tudi praktično uporabljali pri bolnikih, je srednji vek na to popolnoma pozabil. Šele v novejšem času sta dva nezdravnika, šlezjski kmet Prismic in danes po vsem svetu znani župnik Kneipp, začela med ljudstvom poudarjati važnost vode za zdravje. Bila sta pa le empirika, to se pravi, da sta brez vsake za to potrebne izobrazbe na poskusih na sebi spoznala učinek vode na organizem, nista pa mogla svojih izkustev znanstveno utemeljiti. Šele pozneje so se začeli baviti s tem vprašanjem strokovnjaki.

Za različne bolezni je pripravna tako topla kot mrzla voda, mnogokrat pa uporabljamo vodo kot zdravilo tudi v obliki pare ali ledu. Mrzla voda se da z uspehom uporabljati kot odvajalno sredstvo pri lenivosti črevesja in kroničnem zaprtju. V takih primerih je priporočljivo, da zjutraj na tešče popijemo požirka četrta do pol litra vode. Če nam teče kri iz nosa, vlijmo vodo za tilnik in dvignimo roke. Za klistiranje pri trdovratnem zaprtju priporočajo, da dodamo vodi nekaj kapljic glicerina ali pa kosček mila.

Če ne moreš ponoči spati, spij kozarec sladkane vode, ki ji po možnosti primešaj žličko baldrianove tinkture! Obkladki blažilno vplivajo pri glavobolu in ugrizu raznih žuželk, ravno tako pa tudi pri izpahu in izvinu, zlasti še, če smo vodi dodali ocetnokislino glino. Za grgranje in izpiranje se s pridom uporablja voda, ki smo ji dodali vodikov prekis ali pa kuhali v njej slezovo listje.

Najučinkovitejša zdravilna moč vode so kopeli. Vročje kopeli z dodatkom raznih zdravilnih zelišč ali soli ne vplivajo samo blagodejno temveč so često učinko-

vito zdravilo. Tudi izmenične kopeli, ki se zlasti uporabljajo pri revmatizmu in protinu, so priljubljeno zdravilo.

Oboleli ud držimo v 45 stopinj topli vodi pet do deset minut, nato prav toliko časa v mrzli vodi ter ta postopek do štirikrat ponovimo. Tudi pri gnojenju, predvsem pri črvu na prstu, je vroča voda odlično sredstvo, oboleli prst pomočimo za trenutek v vročo vodo in takoj se bodo bolečine olajšale. Znano je, da so topli obkladki zelo koristni pri želodčnih in

Sladkor pospešuje zobno bolezen „karies“

Na mednarodnem kongresu v Oslu so objavili podatke o kariesu. Ti podatki so zelo pomembni, saj je ta bolezen razširjena po vsem svetu. Tuji delegati so priznali, da so skandinavske dežele glede skrbi za nego zob, posebno v šolah, naravnost za vzor, navzlic temu pa je karies prav v teh državah skoraj najbolj razširjena. Da je zadeva resna, se vidi tudi iz poročila nekega okrožja na severnem Norveškem, po katerem je imelo med 124 šolskimi otroki komaj 5 šolarjev zdrave zobe.

Po večini so se delegati strinjali s tem, da je med to zobno boleznijo in uživanjem sladkorja določena zveza. Tudi tu je postregla Norveška z dejstvom, da med drugo svetovno vojno, ko je bilo na Norveškem hudo pomanjkanje sladkorja, med šolskimi otroki tako rekoč ni bilo kariesa.

Seveda pa sleherno uživanje sladkorja ne škoduje zobem. Sladkor v čokoladi in sploh takrat, kadar je primešan kakim drugim hrani, skoraj prav nič ne škoduje. Zelo škodljivo pa je uživanje sladkorčkov, karamel in dropsa med dnevnimi obroki. Zanimiva je ugotovitev, da imajo nekadilci povprečno slabše zobe kot kadilci, to pa ne zaradi tega, ker bi nikotin koristil zobem, marveč zato, ker nekadilci

črevesnih krčih, vnetju žolčnika, bolečem mesečnem perilu ter podobnih težavah. Taki obkladki, posebno če jim dodamo nekoliko lanenega semena, mehčajo razne tvore, ki tako na hitro dozoriijo in se predro. Prav tako priljubljeni in učinkoviti so vlažni obkladki pri mrzlici ter pljučnici. Ženam pa priporočamo v času mene, ki je pogosto polna raznih težav, dnevno kopel nog v mrzli vodi. Omeniti je tudi treba, da je vroča voda, zlasti pa para dobro razkuževalno sredstvo. Mlačna voda se pa uporablja predvsem za klistiranje, grgranje in razna izpiranja, led pa za hladilne obkladke.

navadno raje jedo sladkarije. Neki profesor iz Bonna je menil, da sladkarije delujejo posredno, ker zmanjšujejo tek za hranljive jedi, ki vsebujejo številne snovi, potrebne za rast in ohranitev zob.

Ker je karies zelo razširjena med otroki, bi morali starši preprečiti otrokom čezmerno uživanje sladkorčkov. Otroci naj bi raje jedli sadje, ker sadni sladkor ne škoduje zobem.

Delegati na omenjenem kongresu v Oslu so ugotovili, da je fluor, ki ga dodajajo pitni vodi, najučinkovitejše sredstvo proti tej zobni bolezni. V Združenih državah Amerike pije okrog 4 milijone ljudi vodo, ki ji je že narava primešala fluor, 14 milijonov pa dobiva fluorizirano vodo. V krajih, kjer so začeli dodajati fluor pitni vodi že leta 1945, se je gnitje zob pri sedemletnih otrocih znižalo za 67%. Kdor pije fluorizirano vodo, lahko pričakuje, da ga ne bodo boleli zobje vse do 40. leta starosti. S fluorom so tudi že delali poskuse in so ugotovili, da je najprimernejše, če ga je v litru vode miligram.

Na omenjenem kongresu so znanstveniki sprejeli tudi sklepe, po katerih bodo v vseh državah poskušali doseči, da bodo pitni vodi dodajali zadostne količine fluora.

seklja, mu pridene namočeno in ožeto žemljo ali kruh, eno jajce, malo prav drobno zrezane čebule, ščepec popra, česen in kumino. Prav dobro premešaj in napolni izdolbene kumare. Nadevane kumare pokrij s pokrovčkom, ki si ga prej odrezala in z zobtrebceom zašpiljila. V kozici napravi prežganje iz masti, moke, ga primerno razredči z vodo, pridene limonove lupinice, nekaj kapljic limonovega soka, vršič majorana in zelenega peteršilja, osoli in premešaj. Na to omako položi nadevane kumare in jih kuhaj 10 minut. Pazi, da se ne razkuha!

PRAVNE ZADEVE

V PRIMERIH

Spor zaradi konjske slepote in starosti

V gostilni zve Mirnikov Tomaž, ki ima na svojem posestvu že lep nov koleselj, pa več kot dvajsetletnega konja noče vpreči v koleselj za nedeljske izlete, da ima v precej oddaljeni vasi neki posestnik konja odveč, ker vedno bolj dopolnjuje strojno obdelavo posestva.

Napoti se tja, vidi konja v hlevu in se mu dopade. Konj je lepe rejene zunanosti in se lastnik s tem konjem in kupcem pelje zjutraj še v gostilno bližnje vasi na malco. Cesta je bila prazna in konj je na znani cesti kar sam tekkel. Medtem, ko je kupec odšel v gostilno, je lastnik konju v hlevu nasul lepo merico ovasa (kakor že večkrat), potem pa gostil kupca. Dobra malca, dober vinček in pogovor je najprej teklo o vsem drugem samo o konju ne. Končno je kupca vprašal, če se mu konj dopade, kar je ta seveda potrdil.

„Ga ne prodam rad“ — pripomni lastnik — „dobra žival je, mi k sreči prirasla in uboga že na mirno besedo. Bilo je že več kupcev, ki so ga preizkušali za težko delo, pa sem jim kar odgovoril, da ga za poljsko garanje ne prodam, za slepo ceno pa že celo ne.“

Kupec je pritrdil, da bi ga najprej upeljal za koleselj, da ima pa za težja dela še močnega starega konja. „Za koleselj je pa kakor nalašč, dasi je malo prehlajen. No saj ste videli, kako je živahen — drugače tudi ne more biti, saj je šele deset let star, ni slep, ni smrkvav, brez cesarskega tadla; sicer pa preglejte še noge, dali mu bodo piti in jesti — opazujte kakor hočete — samo cena — ne vem, če vam bo ugajala!“

Tomaž pregleduje konja spredaj in zadaj — samo na nekaj je pozabil, na oči in zobe. Ko sta za ceno zbarantala, je kupec konja samozadovoljno peljal domov.

Opozoren na prehlajenost konja, ga je doma lepo ovil z odejami, ga frotiral in mu dal znane stvari za potenje. Ko ga je pa drugi dan peljal iz hleva, je opazil, da konj oči zapira — kar ga je opozorilo, da je pregledoval oči in opazil v kotih malo gnoja in otečenost vek.

Bil je tako pameten, da je takoj poklical živinozdravnika, ki je ugotovil že več dni trajajoče vnetje oči s pripombo, da je vnetje mogoče že notranje, ker se kažejo že prvi znaki rumenkastega gnojnega izliva iz znotraj. Prodajalec konja pa je kupcu na to sporočilo samo odgovoril, da ga je izrecno opozoril na prehlajenost.

Na nasvet živinozdravnika je prejel tako verren Tomaž zahteval, da se kupčija razdere in je v pismu odklonil vsako odgovornost. Ker se prodajalec ni ganil, je prišla stvar pred sodnika.

Gostilničar je kot pričča kupčije res pritrdil, da je prodajalec izrecno rekel, da je konj prehlajen. Na zahtevo sodnika, naj natančno pove besedo, je potrdil, da je prodajalec med pogovorom omenil: „Zdaj je pač malo prehlajen“, da pa ni rekel besede „bolan“ in da gleda oči sploh ni bilo govora. Ko je pa sodnik le še vrtal naprej, je zvedel, odkod je konj prišel in da je prodajalec opozorjen na večkratno vnetje oči konja prav po ceni kupil v mnenju, da bo to že sam kmalu odpravil.

Tako se je pred sodnikom razvil tudi cel pogovor o kupčiji in tudi o starosti konja. Navzoči živinozdravniki je kot zvedena pričča povedal svoja opazovanja in mnenje, da trpi konj na notranjem vnetju očesa, to je na resni ponavljajoči se bolezni, ki se razvije sčasoma tudi v nevarno očesno mreno. Opozoril pa je tudi na to, da konj ni star šele deset let, ampak najmanj 14 let, kar kaže njegovo zobovje.

Poseben živinozdravniški zvedenec je s potrebnimi pripomočki pregledal oči in gnoj, ter popolnoma potrdil mnenje prvega živinozdravnika. Še pokaral je kupca Tomaža, zakaj konju ni pregledal oči. Če pri kupčiji bi bil opazil, da so veke otečene in da konj rad zapira oči. To bi vsakega kupca napotilo, da prodajalec bolj natančno izprašuje in da se za vse slučaje bolj varuje.

K sreči se je prodajalec sam vjel s svojimi zavzetimi besedami, dasi je vedel, da je konj na očesih bolan. Zvedenec pa je na poziv sodnika pregledal še zobovje. O žvekalnih zarezah, ki zginejo na srednjih kotnih spodnjih zobeh v prillčno 8 letih, pri zgornjih pa prillčno v 10 letih, ni bilo več nobenega najmanjšega sledu, vsi spodnji žvekalni deli zobovja so bili že popolnoma okrogli, kar kaže na prillčno starost 14 let, na vsak način pa na večjo starost kakor deset let, ki jo je zatrjeval prodajalec.

Sodnik je vedel dovolj. Vprašal je prodajalca samo, če hoče staviti kako ponudbo. Ko je ta par minut okleval, je izjavil sodnik: „Razprava je končana!“ Sodba: „Kupnino nazaj — konja nazaj — prodajalec odgovorja kupcu tudi za prehrano, nego in vso škodo kupca, kar je pridržano glede višine posebnih pravi, če se stranki v dobrem ne zmenita.“

Ženske na ministrskih stolčkih

Sovjetski zvezi je nedavno sledila tudi Amerika, da je poslala na najvišji diplomatski položaj v Rimu žensko. Ameriška vlada je imela v visoki diplomatski službi že več žensk. V kratkem pride za ameriško poslanico v Luxemburgu druga Američanka Doris Duke, bogata vdova lastnika več tobačnih tovarn. Celó v konservativni Švici zadnje čase razpravljajo o ženski volilni pravici in mnogi menijo, da bi kazalo ženskam dati vsaj pasivno volilno pravico. Od leta 1893, ko so dali v Novi Zelandiji ženskam enake politične pravice, kakor jih imajo moški, se je na svetu marsikaj spremenilo. V mnogih deželah so ženske že dosegle enakopravnost z moškimi, le da ni povsod še brez izjem.

Finci in Norvežani so že pred drugo svetovno vojno sledili Novozelancem. Američani so dali ženskam volilno pravico že leta 1929, tako da je ostalo na svetu samo še 11 držav, kjer ženske v politiki nimajo toliko besede kakor moški. V Luxemburgu pa ženske vzlic volilni pravici ne morejo služiti v državni upravi. Na Holandskem, v Švici, Italiji in Grčiji ne smejo služiti v diplomaciji. Francija je imela že več ministrice, toda še zdaj tam ne more biti ženska župan ali podžupan. V Belgiji nimajo ne ženskih sodnikov, ne notarjev.

Na vsem svetu je zdaj v 14 državah na ministrskih položajih 16 žensk. Najmlajša med njimi je 38 let stara samska Patricia Hornsby-Smith, ki vodi angleško ministrstvo za narodno zdravje, pripada pa konservativni stranki. Dve leti starejša je Helga Pedersen na Danskem, ki je bila prej sodnica, zdaj pa vodi ministrstvo pravosodja. Če bi šlo za lepoto žensk na visokih položajih, bi Pedersenova tekmovala z Mario Gomez Carbonello, ki je ministrica brez listnice na Kubi, po poklicu profesorica, daleč naokrog znana lepota. Razen omenjene Angležinje vodi ministrstva za narodno zdravje še stara princeza Amrit Kaur v Indiji in omožena tovarniška delavka Ana Ratko na Madžarskem. Tri ženske vodijo ministrstva za socialno politiko: na Novi Zelandiji G.B. Ross, ki je najstarejša med ženskami na ministrskem položaju, na Norveškem bivša juristka Alsang Aasland, vneta socialistka. V Romuniji pa Stena Enescu. Za prehrano je na Češkoslovaškem odgovorna ing. Ljudmila Jankovkova, bolgarske pošte pa vodi bivša učiteljica Cola Dragojčeva, Anglija

ima še žensko tudi na položaju ministra za kulturo in prosveto in sicer 60-letno Florence Horsbrough. Tudi v Izraelu imajo ženske na položaju ministra. Ministrstvo za delo vodi učiteljica Olga Myersonova.

Razen Angležinje Horsbrough vodita ministrstvo za prosveto in kulturo v Evropi še dve ženski: na Holandskem profesorica A. de Waal, na Poljskem pa Evgenija Krasnowska. Samo v dveh državah sta dve ženski hkrati na ministrskem položaju: v Angliji in v ZDA. V ZDA je odgovorna za državno zakladnico Ivy Priestova, za socialno skrbstvo pa jurist-

ka Oveta Hobby, ki spada v ožji krog predsednika Eisenhowera.

Politične stranke, ki jih vodijo ženske, so na svetu še redke. Tak revolucionarni korak je storil med prvimi deželami Egipt. Tam je Doria Šefik pred tremi leti ustanovila patriotsko gibanje »Hčere Nila«, kar ji takrat ko je vladal še Faruk, niso šteli v dobro. General Naguib pa je to gibanje priznal kot politično stranko, ki se manj bori za žensko enakopravnost, kakor za splošno očiščenje in obnovo političnega življenja. Doria Šefik je prva ženska na svetu, ki vodi politično stranko.

Roparski napad na poštni urad v Innsbrucku

Še je v spominu predrzen roparski napad na kolodvorski poštni urad v Celovcu. Nedavno pa sta dva maskirana moža z nastavljenim samokresom izvedla roparski napad na nek poštni urad v Innsbrucku. Pojavila sta se zvečer okoli pol sedme ure in odnesla iz nekega zaključnega poštnega žaklja 421.000 šilingov. Po dejanju sta pobegnila, kakor domnevajo s pomočjo kakšnega motornega vozila.

Eden izmed zločincev je po policijskem

poročilu okoli 170 cm visok in kakih 25 let star. Maskiran je bil z zeleno ruto. Drugi zlikovec je nekaj manjši in si je nadel kot masko temno ruto. Policija je podvzela takoj obširno akcijo za zasledovanje krivcev in je pozvala vse osebe, ki so se omenjeni čas nahajale v okolici poštnega urada, naj javijo, če so opazile kaj sumljivega. V okolici poštnega urada je po večerih navadno živahen promet. Ob koncu preteklega tedna še ni bilo o storilcih nobenega sledu.

Granata razmesarila fanta

Po vojni so eksplozivni povzročili že nešteto nesreč, posebno mnogi otroci so postali žrtve na vseh koncih in krajih razmetanih razstrelitev. Toda še vedno ni konec teh nesrečnih posledic vojne. Nedavno je takšna granata strahotno razmesarila nekega fanta, osemletnega Alojza Ertla, sina župana v Penzendorfu pri Hartbergu. Komaj so starši otroka in domači odšli v hišo, ki niso opazili, da se je otrok igral zunaj z nevarnim predmetom, namreč s puškino granato. Otrok je tolkel po granati s kamnom in naenkrat je nastala silna eksplozija. Ko so prepašeni domači prihiteli, so našli otroka na tleh v krvi. Učinek eksplozije je bil tako silen, da je otroku odtrgalo desno roko, ki je niso mogli več najti. Nek drobec mu je raztrgal prsni koš in ga ranil v pljuča, drugi mu je razdrobil glavo, da so mu izstopili možgani, nešteto malih drobcev pa mu je preluknjalo celo telo. Kljub najtežjim poškodbam pa je fant ostal tokrat še živ in so ga prepeljali v bolnišnico, kjer

so ga operirali, toda so dvomili, če ga bo mogoče ohraniti pri življenju.

S petega nadstropja padel

Na Dunaju je padel neki pomožni delavec, 20-letni Oto Wanek, iz višine petega nadstropja neke gradbe. Po čudnem naključju je odnesel le neznatne poškodbe. Med padcem namreč ni izgubil prijetnosti duha in ko je drvel že kakšni dve nadstropji nizdol, se je prijel za neko bruno. Na brunu se sicer ni mogel obdržati, toda padec je tako močno omilil, da ni z vso silo telebnil na tla.

Šest otrok naenkrat

Neka kmetica na neki farmi, oddaljeni 300 km od glavnega mesta Meksike, je nedavno porodila šest otrok. Trije novorojenčki so umrli neposredno po porodu, ostali trije in mati pa se počutijo dobro. Pri porodu sta materi pomagali samo dve drugi ženi, ker ni bilo nobenega zdravnika v bližini.

Bičanje, kazni za črnice

Človek bi pričakoval, da je bičanje na svetu povsem izginilo ter da je še edini spomin na to sramotno ter ponižujočo kazen le redka materina šiba po nekem delu telesa, ko s sinovo poniglavostjo ni konca ne kraja. Toda zmotili smo se, kajti v Južnoafriški Uniji, ki spada še v okvir Britanskega imperija, je bičanje povsem normalna kazni in za nameček so jo pred kratkim uvedli tudi v zakonik. Tako se je torej bičanje, ki je z zatonom fevdalne dobe umrlo v vsem svetu in postopoma izginilo tudi v najbolj nazadnjaških predelih sveta, ohranilo v južni Afriki in, kot v zasmeh vsemu napredku v svetu, se ta kazni vnaša v zakonik.

Z Mount Everesta v zakon

Premagovalec Mount Everesta, Edmund Hillary, se je pred nedavnimi poročil s 23-letno Louiso Rose. Stotine radovednežev se je zbralo pred kapelico, ki so novoporočencema po poroki navdušeno vzklicali, ko sta korakala skozi goste vrste.

Koliko vrst živih bitij je na zemlji

Zoologi poznajo danes preko 900.000 vrst živih bitij. Najštevilnejše so žuželke, ki jih je nič manj kot 675.000 vrst. Naslednja velika vrsta so vretenčarji, ki jih poznajo 45.000 vrst in so razporejeni na 25.000 vrst rib, 2.500 vrst amfibij, to so žabe itd., 4.500 vrst plazilcev, 8.600 vrst ptic in 4.400 vrst sesalcev.

Grozna nesreča pri rezanju krme

Neki kmet, Anton Stransky in njegova žena, v Ober-Grundbachu v okraju Krems sta bila zaposlena z rezanjem zelene krme. Nenadoma pa je zgrabil kmetovo roko nožni valjar rezance. Valjar je vlekel roko nesrečnega kmeta, ki je kričal od bolečin, vedno globlje in rezanca mu je roko kos za kosom odsekavala. Tudi ženi se ni posrečilo, da bi moža oprostita obupnega stanja. Ko je motor končno uspelo ustaviti, je bila roka in podlaket na drobno sesekana. Ko so na obupne klice prihiteli nekateri ljudje, so morali rezanco razbiti, da so mogli nesrečnega kmeta oprostiti iz grozotnega položaja.

Rekord

Amerikanec si hoče ogledati Dunaj, zato najame izvoščka, ki naj bi ga vozil po mestu.

Ko se peljeta mimo Schönbrunn, vpraša Amerikanec, kako dolgo so gradili ta grad.

— Menda tri leta! — mu odvrne izvošček.

— To bi pri nas zgradili v enem mesecu! — se pohvali Amerikanec.

Izvošček ga zapelje pred opero. Amerikanec ponovi svoje vprašanje:

— Kako dolgo so tole gradili?

— Samo eno leto, se previdno zlaže izvošček.

— Hm — meni Amerikanec — tole bi pri nas zgradili v nekaj tednih!

Izvošček molče zavije proti cerkvi sv. Štefana. Amerikanec zaničljivo vpraša:

— Kako dolgo pa ste gradili to?

Izvošček ustavi kočijo, začudeno pogleda in zmaje z glavo:

— Glejte, glejte! Tegale pa včeraj še ni bilo tukaj!

(Toti list).

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 6.20 Jutranja glasba — 8.15 Kaj kuham danes? — 8.30 Pozdrav zate — 11.45 Za po-deželsko ljudstvo — 12.00 Opoldanski koncert — 14.10 Kar si želite — 17.10 Popoldanski koncert.

Poročila dnevno: ob: 7.00, 8.00, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00 in 23.55 uri.

Sobota, 19. september:

8.45 Za naše male poslušalce — 11.00 Veder dopoldne — 14.40 Zeli si kaj! — 15.30 Iz vseh dolin zveni — 18.30 Komorna glasba — 20.15 Športna poročila — 20.20 „Mi smo s štajerske dežele“ — 22.30 Plesna glasba.

Nedelja, 20. september:

7.15 Sonce čez hribeček gre, pesmi v nebo done... — 8.20 Vedro se pričena teden — 10.00 Maša — 11.30 „Kako je doma bilo“ — 14.45 Pozdrav za mesto in deželo — 17.30 Sport in glasba — 18.30 „Udar na udar“ — 20.05 Radijski oder: „Mali ABC“.

Ponedeljek, 21. september:

10.15 Šolska oddaja — 10.45 Iz ženskega sveta — 14.30 Slov. oddaja — 20.00 Specielno za vas! — 20.30 Literatura v ponedeljek.

Torek, 22. september:

10.15 Šolska oddaja — 14.30 Slov. oddaja — 15.30 Za ženo in družino — 18.30 Slov. oddaja — 20.00 Jugoslovanski koncert — 20.50 Vedra oddaja.

Sreda, 23. september:

10.15 Šolska oddaja — 10.45 Iz ženskega sveta — 14.30 Slov. oddaja — 16.30 Knjižni kotiček — 20.00 Koncert graške kapele.

Četrtek, 24. september:

10.45 Veder dopoldne — 14.40 Slov. oddaja — 16.00 Zabava z Jožefom in Johanom Strauss — 16.45 Leto na Koroškem — 20.00 Igra plesni orkester Dumka — 20.45 Ruski humor.

Petek, 25. september:

10.45 Za dom — 11.00 Šolska oddaja — 14.30 Slov. oddaja — 15.45 Nekaj za nabiralce znamk — 16.30 Vsi otroci poslušajo — 19.15 Zgrabi srečo — 20.00 Vedra oddaja — 20.45 Svet operete.

RADIO LJUBLJANA

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 5.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! — 7.00 Radijski koledar in pregled tiska.

Poročila dnevno: ob: 5.45, 6.30, 12.30, 15.00, 22.00 uri — 19.00 Radijski dnevnik.

Sobota, 19. september:

12.45 Zabavna glasba — 13.00 Nove knjige — 13.10 Slovenske narodne pesmi — 13.45 Jezikovni pogovori — 14.00 Od melodije do melodije — 15.50 To in ono z vseh strani — 17.10 Narodne pesmi — 20.00 Pisan sobotni večer.

Nedelja, 20. september:

8.15 Lahka glasba — 11.00 Od pravljice do pravljice — 12.00 Pogovor s poslušalci — 12.10 Igrajo veliki zabavni orkestri — 14.00 Za naše kmetovalce — 13.10 Oddaja za kmečke žene — 13.25 Zeleli ste — poslušajte — 15.45 Med kmečkimi pevci in godci — 16.30 Zabavni zvoki — 17.00 Ljudsko prosvetni obzornik — 19.30 Zabavna glasba.

Ponedeljek, 21. september:

13.00 Pionirji: Kaj, kako, zakaj? Radio pa: to, tako, zato! — 13.15 Pester spored slovenske narodne glasbe — 13.50 Kulturni pregled — 14.00 Lepe melodije — 15.30 Šolska ura za nižjo stopnjo — 17.10 V prijetnem ritmu — 18.00 Glasbeni mozaik — 18.25 Dr. Mirko Rupel: Jezikovni pogovori — 18.40 Umetne in narodne pesmi — 20.00 Radijska univerza.

Torek, 22. september:

11.00 Šolska ura za nižjo stopnjo — 11.30 Šolska ura za višjo stopnjo — 12.00 Priljubljeni slovenski zbori in samospevi — 13.15 Znani napevi — 14.00 Za prijeten oddih — 15.30 Športni tednik — 17.10 Slovenske narodne pesmi — 18.30 Iz bojev naših narodov — 20.00 Okno v svet — 20.10 Odlomki iz slovenskih oper.

Sreda, 23. september:

12.45 Zabavna glasba — 13.00 Z obiskov pri pionirjih — 13.15 Veseli slovenski napevi in poskočne viže... — 14.10 Kulturni pregled — 15.30 Šolska ura za višjo stopnjo — 16.00 Naši solisti vam igrajo — 17.50 Zdravstveni navsveti — 18.30 Zunanje-politični fejton.

Četrtek, 24. september:

12.45 Zabavna glasba — 13.00 Črne po poljih belih zbiračo, razne stvari pionirjem prebiramo — 14.00 Zbori, okteti, kvinteti in solisti izvajajo slovenske narodne in umetne pesmi — 15.30 Z radijem čez hrib in plan, cicibanom — dober dan! — 16.00 Zeleli ste — poslušajte! — 17.10 Slovenske zborovske skladbe — 17.30 Oddaja za žene.

Petek, 25. september:

13.00 Glasbena oddaja za pionirje — 13.15 Za vsakogar nekaj... — 14.00 Prijetno zabavo! 15.30 Slovenske narodne pesmi — 16.00 Radijska univerza — 17.10 Zabavna glasba — 17.50 Urednikova beležnica in pionirska pošta — 18.30 Kulturni pregled — 18.45 15 minut z Vaškimi kvintetom — 20.00 Tedenski zunanje-politični pregled — 21.00 Novosti iz književnosti.

Naročilnica za knjige

Pošljite mi, prosim, po povzetju naslednjo knjigo (naslednje knjige):

... izvod(ov) Milkovič: Potepuhi	Mladinska knjiga z ilustracijami	— — —	ppl.	55 str.	6.50
... „ Mevlja: Vesele in pikre	(Šestnajst humoresk)	— — — — —	br.	99 str.	8.—
... „ Kranjec: Tihožitja in pejsaži	(Novele)	— — — — —	ppl.	232 str.	15.—
... „ Moder: Sveta zemlja	(Kronika slovenskega rodu)	— — — — —	pl.	541 str.	50.50
... „ Ingolič: Na prelomu	(Crtnice in novele)	— — — — —	pl.	262 str.	17.50
... „ Jurčić: Zbrani spisi III.	(Kloštrski žolnir, Deseti brat)	— — — — —	pl. usnj.	434 str.	22.—

(Knjigo, ki jo želite, podčrtajte!)

podpis

Knjige so vezane v platno (pl.), polplatno (ppl.) ali pa so broširane (br.)

Mladič strokovnjak za južnokoroška vprašanja? S procesa Jožefa Wutteja proti „Kleine Zeitung“

Že v zadnji številki našega lista smo na kratko omenili, da je doživela »Kleine Zeitung« s svojo »krvavo mejo« pred celovškimi okrajnim sodiščem že drugi poraz. Proces ki ga vodi Jože Wutte, lastnik »hotela Obir« ob Klopinskem jezeru, zaradi žaljenja časti proti odgovornemu uredniku »Kleine Zeitung« Franzu Genserju, sicer še ni končan. Kljub temu pa je že zadnja obravnava dne 9. septembra, nedvomno razkrila umazano ozadje pisarnice v »Kleine Zeitung« in drugih podobnih listih, ki z zlaganimi »senzacijami« skušajo izpodkopavati mirno sožitje v deželi ter ovirati ustvarjanje dobrososedskih in prijateljskih odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo.

Kakor pri Lucovem procesu, o katerega za »Kleine Zeitung« zelo neprijetnem zaključku smo prav tako poročali v zadnji številki, tako je odgovorni urednik Genser tudi v drugem procesu nastopil dokaz resnice in predlagal sodišču vrsto prič, ki naj bi dokazale »resničnost« navedb v člankih v »krvavi meji«. Medtem ko je ena izmed teh prič, neki Franz Stürmer, že pisмено sporočil sodišču, da so trditve v »Kleine Zeitung« neresnične, so izpovedi glavne priče, upokojenega pismonoše Petelna, pred sodiščem privedle do takih odkritij, ki jih hujskači okoli »Kleine Zeitung« gotovo niso pričakovali.

V teku zasliševanja, pri katerem je delal Peteln vtis, kakor da hoče samega sebe izvleči iz neke neprijetne mu situacije, je na razna vprašanja odgovarjal precej nesigurno. Izgledalo je, da mu je neljubo, ker javnost izve za njegove izjave dopisniku »Kleine Zeitung«. Med drugim je izpovedal, da ni opazil, da bi se tožitelj Wutte v dneh po končani vojni kakor koli pregrešil; ne ve, da bi bil pri Wutteju kdor koli zaprt, tudi ni slišal, da bi bili takrat v hotelu »Obir« imeli zaprte nemške vojake (kakor je to trdila »Kleine Zeitung«), marveč da je imel vtis, da Wutte v tem času ni imel nič govoriti.

Na sodnikovo vprašanje, kako da je potem mogla »Kleine Zeitung« napisati take stvari, je Peteln odgovoril: »... sam sem se moral smejeti, ko sem čital tozadevno poročilo...« In šele po daljšem izpraševanju je priznal, da je dopisniku omenjenega lista pripovedoval tudi o raznih govoricah, da pa je izrecno poudaril, da gre za nepotrjene vesti, čeprav da se dopisnik za verodostojnost podatkov ba je ni posebej zanimal. Ko ga je sodnik vprašal, kdo da je bil tisti dopisnik, se je obrnil proti poslušalcem in pokazal na mladega človeka (kakih 25 let mu bo), pri oknu, nakar je sodnik pripomnil »ah, gospod Repar«.

Sicer ne vemo, v koliko gre zasluga za članke o »krvavi meji« temu »gospodu Reparju«, prav tako tudi ne vemo, ali je ta mladič tisti »strokovnjak za južnokoroška vprašanja, ki uživa polno zaupanje uredništva«, zato pa smo v teku tega procesa tem bolj jasno spoznali, na podlagi kakšnih »podatkov« so sfabricirana tako imenovana »resnična poročila« v

»Kleine Zeitung«. Dejstvo, da se njihovi poizkusi, dokazati resničnost navedb v listu, pred sodiščem razblinejo v nič, je najzgovornejši dokaz, da avtorjem teh obrekovalnih člankov nikakor ne gre za resnico in pravico, marveč hočejo s tem svojim zločinskim početjem doseči nekaj povsem drugega. Da je od zlonamerne poročanja takih vesti do ustvarjanja vzdušja za razstreljevanje spomenikov in za fizične napade na zavedne anti-fašiste le majhen korak, ni treba posebej poudarjati.

Varnostne oblasti pa vprašujemo, kako se morejo pisci takih člankov pri dokazovanju »resničnosti« za svoje »senzacionalne« proizvode sklicevati na akte Varnostne direkcije?

ZKP avstrijskim oblastem in ustanovam

Da bi opozorila avstrijske oblasti, vlado in ustanove na gnusni zločin nad spomenikom padlim partizanom na pokopališču v St. Rupertu pri Velikovcu, je Zveza koroških partizanov takoj ko je zvedela za zločin, napravila ovadbo proti neznanim storilcem na državno pravdnitvo v Celovcu, drugi dan nato pa se je s protestnimi pismi obrnila na Urad zveznega kanclerja, na Zvezno ministrstvo za notranje zadeve ter na Avstrijski črni križ, ustanovo, ki ima nalogo skrbeti za grobove padlih vojakov širom vse Avstrije ter čuvati njih nagrobne spomenike.

Besedila ovadbe in protestnih pisem vsebujejo zlasti opozorilo na razstrelitev spomenika, ki so jo izvršili neznanzi zločinci v noči od 9. na 10. september, in na to, da v skupnem grobu pod spomenikom počiva 83 partizanov, padlih za svobodo v borbi proti fašizmu, med njimi poleg koroških Slovencev — avstrijskih državljanov tudi jugoslovanski, francoski in ruski državljani. Razstrelitev spomenika — je dalje rečeno — torej ni naperjena samo proti koroškim Slovincem, ampak predstavlja tudi nepietni akt proti državam, katerih državljani počivajo v tem skupnem grobu; in znano je, da so se pogrebnih svečanosti kakor tudi odkritja spomenika udeležili oficirji-predstavniki teh držav in predstavniki britanskih zasedbenih oblasti.

Zveza koroških partizanov vidi v zločinski razstrelitvi spomenika posledico sovražne in hujskaške kampanje proti koroškim Slovincem in njihovi protifašistični borbi v zadnjem času v nekaterih časopisih, na katero sta bila že 11. odnosno 30. julija t. l. opozorjena državno pravdnitvo in varnostna direkcija za Koroško s strani Demokratične fronte, ki pa na svoje tozadevne vloge še do danes ni prejela nikakega odgovora. To dejstvo Zveza koroških partizanov v svoji ovadbi in protestnih pismih izrecno poudarja.

Ovadba vsebuje še zahtevo po izsleditvi neznanih storilcev, njihovo kazensko zasledovanje zaradi tega nesramnega de-

Iz koledarja minulih treh mesecev

24. junij. „Kleine Zeitung“ je poročala, da jo je ob proslavi 700-letnice Velikovca opozoril nek Velikovčan na partizanski spomenik v St. Rupertu. List je zapisal: „Peljali smo se k stari cerkvi v St. Rupertu. Tam smo videli bahavi spomenik Titovih partizanov prekrit z vejami.“ Kleine Zeitung je v svojem hujskaškem dopisu označila to dejanje kot „upravičeno obrambo“ „domovini zvestih Korošcev“. Oblast se za provokatorsko skrunitev spomenika ni zmenila.

29. junij. Ponedeljska izdaja celovške Volkszeitung „Welt und Sport“ je objavila hujskaški članek proti bivšim partizanom v velikovškem okraju. Istega dne predpoldne so tajni policisti zasliševali v tej zvezi bivšega partizana Janeza Wutteja-Luca, popoldne pa so velikovski žandarji aretirali očeta in sina Robinika, nakar ju je sodišče pridržalo 26 dni v preiskovalnem zaporu.

30. junij. Celovška „Volkszeitung“ je ponatisnila svoj hujskaški protipartizanski članek iz svoje ponedeljske izdaje „Welt und Sport“.

4. julij. „Kleine Zeitung“ je pričela objavljati serijo klevetniških in hujskaških člankov, polnih izmišljotin in laži proti partizanskim boreem proti fašizmu. V 28 nadaljevanjih je skoraj dnevno vse do 27. avgusta blatila partizansko borbo, razplamtevala šovinistične strasti in podžigala narodnostno mržnjo v deželi in sovraštvo do sosedne Jugoslavije.

Istega dne je Demokratična fronta z vlogo na koroško varnostno direkcijo zahtevala strogo preiskavo v zvezi z nastopom tajnih policistov pri Robinikovih in aretacijo obeh

Robinikovih. Varnostna direkcija na vlogo ni odgovorila.

9. julij. „Kleine Zeitung“ je objavila sliko z vejevjem prekritega spomenika ter dala naslednjo razlago: „Poleg skromnih grobov nemških vojakov stoji na velikovškem pokopališču partizanski spomenik. Spričo zločinov komisarja Luca in njegovih somišljenikov, ki jih prebivalstvo še do danes ni pozabilo, je razumljivo, da so ob velikovškem praznovanju prekrili partizanski spomenik.“

11. julij. Demokratična fronta delovnega ljudstva je s prijavo opozorila državno tožilstvo v Celovcu na neodgovorno kaznivo pisanje „Kleine Zeitung“ ter predlagala kazensko zasledovanje in kaznovanje krivecev. Državno tožilstvo na vlogo ni odgovorilo.

12. julij. Tega dne in še večkrat pozneje se je tudi „Volkszeitung“ spet vključila s klevetniškim pisanjem v protipartizansko gonjo.

22. julij. ÖVP-jevski poslanci doktor Mayrhofer, ÖR Gruber, dr. Karisch in ostali člani frakcije so vzeli hujskaško pisanje „Volkszeitung“ in „Kleine Zeitung“ kot povod za interpelacijo v deželnem zboru in zahtevali preiskavo dozdevnih partizanskih zločinov. — Hkrati so se ÖVP-jevski poslanci dr. Mayrhofer, dr. Karisch in Kuchar pridružili protislovenski in Jugoslaviji sovražni gonji z zlonamerno interpelacijo v koroškem deželnem zboru lažnivo trdeč, da kopljejo v mežiškem rudniku svinčeno rudo na avstrijskem ozemlju.

23. julij. Na podlagi ÖVP-jevske interpelacije prejšnjega dne je varnostna direkcija prvič sporočila, kar je bilo že znano dejstvo, da v tej smeri že osem let vodi preiskave, pri čemer se ozira tudi na hujskaško pisanje šovinističnega tiska, da pa v tem času ni našla dovolj dokazov za prijavo državnemu tožilstvu.

30. julij. Demokratična fronta je opozorila koroško varnostno direkcijo na hujskaško, sovražno kampanjo v „Kleine Zeitung“ ter predlagala preiskavo in prijavo krivecev državnemu tožilstvu. Varnostna direkcija tudi na to vlogo ni odgovorila.

3. avgust. Pred celovškim sodiščem se je pričel prvi proces proti „Kleine Zeitung“, ki jo je tožil Janez Wutte -Luc zaradi žaljenja časti.

17. avgust. Na podlagi tožbe, ki so jo vložili zaradi žaljenja časti Andrej Sienčnik iz Mokrij, ing. Igo Oraš iz Ljubljane in Jožef Wutte iz Klopinja, se je vršila prva obravnava proti „Kleine Zeitung“ pred celovškim sodiščem.

1. september. Celovško porotno sodišče je na podlagi izpovedi treh tajnih policistov obsodilo očeta in sina Robinika na pol leta težke ječe.

7. september. Med nadaljevanjem tiskovnega procesa je morala „Kleine Zeitung“ s častno izjavo javno priznati, da njene obdolžitve bivšega partizana Janeza Wutteja-Luca ne odgovarjajo resnici. Kleine Zeitung se je morala opustiti in se zahvaliti tožitelju, da je opustil nadaljnje sodnijsko zasledovanje. List mora plačati vse v zvezi s procesom nastale stroške.

8. september. Celovška „Volkszeitung“ je v svojem poročilu o poteku procesa Wutte-Luc proti Kleine Zeitung ponovno blatila partizansko borbo ter vrhu tega objavila laž, da je obravnava prisostvoval član Urada za zvezo FLRJ in da je le-ta zahteval, da mora Kleine Zeitung plačati stroške procesa in objaviti slovenskega prevoda častne izjave v Vestniku.

9. september. V nadaljevanju tiskovnega procesa, ki ga je zaradi žaljenja časti sprožil proti Kleine Zeitung hotelir Wutte Jožef iz Klopinja, se je ponovno razgall zločinski način pisanja tega lista. Ena izmed prič, s katero je skušala Kleine Zeitung dokazati resničnost svojih protipartizanskih klevet, je med obravnavo razkrinkala metode, ki se jih ta list poslužuje pri svojem hujskaškem in lažnivem poročanju.

10. september. Ob pol treh zjutraj so „neznanzi“ zločinci z dinamitom minirali spomenik 83 padlim partizanom na pokopališču v St. Rupertu pri Velikovcu ter ga popolnoma porušili.

PIVOVARNA SCHLEPPE

od leta 1607

CELOVEC — PODGORA
Klagenfurt — Unterbergen

Na p r o d a j je majhno posestvo,
2,75 ha orne zemlje, 1,16 ha gozda,
blizu Reberce. Interesenti naj pišejo na naslov: Ofner, Celovec-Klagenfurt, St. Weiterstrasse 10.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 16-24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov Klagenfurt, 2, Postschleßbach 17.

Odpošiljatelj _____
(Ime)
_____
(Točen naslov)

Drucksache _____
Bücherzettel _____

Znamka
30 gr

„Naša knjiga“

CELOVEC - KLAGENFURT
Gasometergasse 10

V knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu lahko naročite tudi naslednje slovenske časopise in revije: „Slovenski poročevalec“, „Ljudsko pravico“, mariborski „Večer“, „Naše razglede“, „Tovariša“, športni list „Polet“ in humoristične liste „Toti list“, ter „Pavliho“. Naročnina teh listov je zelo nizka!

Iščemo oskrbnika za župnijsko posestvo. — Ponudbe pod oznako »pošten« na upravo lista